

Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου
Σχολή Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών
Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης & Διεθνών Σχέσεων

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
«Διακυβέρνηση και Δημόσιες Πολιτικές»

Η δημιουργία νέων κομμάτων του κέντρου
«Το Ποτάμι» (Ελλάδα), «Ciudadanos» (Ισπανία),
«En Marche!» (Γαλλία)

Αποστολάκη Βασιλική

Κόρινθος, Νοέμβριος 2017

University of Peloponnese
Faculty of Social and Political Sciences

Department of Political Studies and International Relations

**Master Program in
«Governance and Public Policies»**

**The emergence of new centrist parties
“To Potami” (Greece), “Ciudadanos” (Spain),
“En Marche! ” (France)**

Apostolaki Vasiliki

Corinth, November 2017

Περιεχόμενα

Περίληψη	1
Abstract	2
Εισαγωγή	3
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΕΥΡΩΕΚΛΟΓΕΣ 2014	
1.1 Εισαγωγή	6
1.2 Ισπανία	6
1.3 Ελλάδα	7
1.4 Γαλλία	7
1.5 Ευρωσκεπτικιστική Ψήφος	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΚΑΤΑΚΕΡΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΚΟΜΜΑΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ	
2.1 Εισαγωγή	9
2.2 Η διάσπαση του Ισπανικού Κομματικού Συστήματος	9
2.3 Τα «πάνω- κάτω» και στο ελληνικό κομματικό σύστημα	10
2.4 Διαχείριση κρίσεων και πολιτικό κόστος	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΤΟ ΠΟΤΑΜΙ	
3.1 Πώς ξεκίνησε ή αλλιώς «Ξεκινάμε!»	13

3.2 Οι συνθήκες πριν τη δημιουργία του Ποταμιού	
Το Ποτάμι από τις Ευρωεκλογές του 2014 ως τις Εθνικές εκλογές του Σεπτεμβρίου του 2015	14
3.3 Ιστορικά Στοιχεία και Χαρακτηριστικά	17
3.4 Οργάνωση και Δομή	18
3.5 Ψηφοφόροι	19
3.6 Συνέδρια	19
3.7 Οι βασικές Θέσεις	20
3.8 Ο Σταύρος Θεοδωράκης	21

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: CIUDADANOS'

4.1 Εισαγωγή	23
4.2 Ιστορικά Στοιχεία	23
4.3 Ενάντια στον Καταλανικό Εθνικισμό	24
4.4 Η πολιτική υπομονή και επιμονή Ριβέρα	26
4.5 Οι Ciudadanos' στην Ισπανία	27
4.6 Ισπανικές Εκλογές 2015- 2016	29
4.6 Ιδεολογία Πρόγραμμα και Πολιτική	30
4.8 Δομή και Οργάνωση	31
4.9 Ο Albert Rivera	31
4.10 Το προφίλ των ψηφοφόρων	32
4.11 Βασικές θέσεις	33

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: LA REPUBLIQUE En MARCHE!

5.1 Το ιστορικό	34
5.2 Το προφίλ του Εμμανουέλ Μακρόν	34
5.3 Η πολιτική του σταδιοδρομία	35
5.4 Το προφίλ των ψηφοφόρων Μακρόν	37
5.5 Το βασικό σχέδιο Μακρόν για την Ευρώπη	38
5.6 Οι βασικές θέσεις του En Marche! στην πρώτη προεκλογική του καμπάνια 41	
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	44
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	46

Η δημιουργία νέων κομμάτων του κέντρου

«Το Ποτάμι», «Ciudadanos'» (Ισπανία), «En Marche!» (Γαλλία)

Σημαντικοί Όροι: Το Ποτάμι, Ciudadanos', En Marche, δημιουργία νέων κομμάτων, διάσπαση κομματικού συστήματος, οικονομική ψήφος, ευρωσκεπτικιστική ψήφος,

Περίληψη

Οι εκλογικές αναμετρήσεις που έγιναν στην Ελλάδα, την Ισπανία και τη Γαλλία μετά το ξέσπασμα της οικονομικής κρίσης, έφεραν στο προσκήνιο νέα κομματικά συστήματα, που προέκυψαν από τον κατακερματισμό του προηγούμενου παγιωμένου κομματικού συστήματος, που ήταν ο δικομματισμός. Από τη διάσπαση αυτή, προέκυψε η εμφάνιση νέων κομμάτων που κατάφεραν να επικρατήσουν- στην περίπτωση της Γαλλίας να κυριαρχήσουν- στην πολιτική σκηνή της χώρας τους, ενώ σε άλλες περιπτώσεις αποτέλεσαν απαραίτητο πυλώνα για τη δημιουργία συμμαχικών κυβερνήσεων. Στην εργασία αυτή γίνεται προσπάθεια να κατανοηθούν οι συνθήκες και οι παράγοντες που ευνόησαν την επικράτηση τριών νέων κομμάτων του κέντρου, σε τρεις διαφορετικές χώρες της ΕΕ, σε περίοδο εκτεταμένης αμφισβήτησης των κομμάτων, κυρίως εκείνων που κυριάρχησαν για μακρά χρονικά διαστήματα. Τα κόμματα αυτά είναι «Το Ποτάμι» στην Ελλάδα, οι «Ciudadanos'» (Πολίτες) στην Ισπανία και το «La République En Marche!» (Η Δημοκρατία Μπροστά!) στη Γαλλία.

The emergence of new centrist parties

«To Potami» (Greece), Ciudadanos' (Spain), En Marche! (France)

Keywords: To Potami, Ciudadanos', En Marche, new party emergence, party system fragmentation, economic voting, eurosceptic voting,

Abstract

Electoral procedures that took place in Greece, Spain and France, following the outburst of the financial crisis, brought about new political party formations, which were the outcome of the fragmentation of the former well-established, steadfast political system, meaning the outcome of bipartisanship. This disintegration generated the appearance of new political parties that managed to prevail in the political scenery of their country; in the case of France the political party in question managed to dominate. In other cases, these political parties became indispensable pillars for the establishment of coalition governments. This dissertation attempts to identify the conditions and factors that contributed to the prevalence of three new center-oriented political parties, in three EU countries, during a period of dispute of the status quo of political parties, mainly the ones that dominated for long periods of time. These political parties are “To Potami” (i.e. The River) in Greece, “Ciudadanos” (Citizens) in Spain and “En Marche!” (i.e. Forward) in France.

Εισαγωγή

Η δημιουργία νέων κομμάτων στην πολιτική σκηνή κάθε χώρας είναι συνεχής. Νέα κόμματα εμφανίζονται ανά τακτά χρονικά διαστήματα, είτε για να καλύψουν κάποιο ιδεολογικό κενό, είτε για να εναντιωθούν σε παγιωμένες καταστάσεις όπως αυτή του δικομματικού συστήματος διακυβέρνησης που επικράτησε για μακρά χρονικά διαστήματα σε πολλές από τις χώρες της ΕΕ, είτε για να «εκφράσουν» δυσαρεστημένους κατά περίπτωση ψηφοφόρους που δεν καλύπτονται από κανένα από τα υπάρχοντα κόμματα. Ωστόσο ελάχιστα από αυτά καταφέρνουν να επικρατήσουν ή έστω να επιβιώσουν.

Το θέμα που πραγματεύεται η παρούσα μελέτη εστιάζει στη δημιουργία τριών νέων κομμάτων του κέντρου, σε τρεις διαφορετικές χώρες, που κατάφεραν να επικρατήσουν στην πολιτική σκηνή της χώρας τους, μέσα από την εκλογή τους στο εθνικό κοινοβούλιο ή και το Ευρωκοινοβούλιο. Εξετάζεται πώς η κρίση, που οδήγησε σε πτώση του δικομματισμού, τα ευνόησε και τα οδήγησε στο να αποτελούν απαραίτητο παράγοντα για τον σχηματισμό κυβέρνησης.

Τα κόμματα αυτά έχουν κοινά χαρακτηριστικά: την εναντίωση στο παλιό πολιτικό σύστημα, το φιλοευρωπαϊκό τους προφίλ, και τη μεταρρυθμιστική ατζέντα τους.

Πρόκειται για «Το Ποτάμι» στην Ελλάδα, τους «Ciudadanos'» (Πολίτες) στην Ισπανία και το «La République En Marche!» (Η Δημοκρατία Μπροστά!) στη Γαλλία.

Το βασικό ερευνητικό ερώτημα της εργασίας είναι το «Πώς η οικονομική κρίση και η κρίση αντιπροσώπευσης που οδήγησε σε πτώση του δικομματισμού, ευνόησαν τη δημιουργία και επικράτησή τους».

Κόμματα που κυβερνούν θα τιμωρηθούν σε περίπτωση που χειροτερεύσουν οι μακροοικονομικές συνθήκες και θα επιβραβευθούν σε αντίθετη περίπτωση (Vidal 2015).

Η πρώτη φάση της οικονομικής κρίσης το 2010- 2011, βρήκε τη Νότια Ευρώπη αντιμέτωπη με το ξέσπασμα μιας εκλογικής επιδημίας, με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά την αποχή, την τιμωρητική στάση απέναντι σε όσους κυβέρνησαν για μακρά χρονικά διαστήματα και την εμφάνιση νέων διεκδικητών. Στη δεύτερη φάση της κρίσης το 2012- 2013 παγιώθηκαν οι εκλογές διαμαρτυρίας αλλά και η θέση των νέων κομμάτων που διεκδικούσαν πρωταγωνιστικό ρόλο στην πολιτική σκηνή της χώρας τους. Τα επόμενα χρόνια, το πολιτικό

κόστος της κρίσης που αρχικά επηρέασε τα εθνικά κομματικά συστήματα, πέρασε στο κυβερνητικό επίπεδο, διαταράσσοντας τη διαδικασία σχηματισμών κυβέρνησης και αλλάζοντας την ταυτότητα των κυρίαρχων.

Η περίοδος ανάδειξης τους λοιπόν δεν είναι τυχαία καθώς καταγράφεται κρίση πολιτικής εκπροσώπησης ως συνέπεια της οικονομικής κρίσης (Freire *et al* 2014) και αμφισβήτηση των κομμάτων που κυριάρχησαν για μακρά χρονικά διαστήματα.

Πρώτα παρουσιάζεται το πλαίσιο των Ευρωεκλογών του 2014 και τα αποτελέσματά τους στην Ελλάδα, την Ισπανία και τη Γαλλία, όπου έγιναν απόλυτα ορατά τα σημάδια της αλλαγής του κομματικού συστήματος λόγω της απογοήτευσης των πολιτών από την εφαρμογή μέτρων λιτότητας. Έμφαση δίνεται και στη σημασία της ευρωσκεπτικιστικής ψήφου καθώς τα αποτελέσματα θεωρήθηκαν ως τιμωρία απέναντι και στους θεσμούς της ΕΕ που δε διαχειρίστηκαν αποτελεσματικά την οικονομική ύφεση (Beaudonnet & Gomez 2016).

Ήδη λοιπόν από τις Ευρωεκλογές του 2014 παρατηρείται κατακερμάτιση του κομματικού συστήματος σε πολλές από τις χώρες της ΕΕ. (Cordero & Montero 2015).

Στην Ισπανία, οι γενικές εκλογές του 2015 ανέδειξαν το τέλος του δικομματισμού που επικρατούσε στη χώρα από την αποκατάσταση της Δημοκρατίας, και δύο νέα κόμματα, οι Ciudadanos και οι Podemos απέσπασαν μαζί το 34,6% των ψήφων (Lancaster 2017).

Όμως τα σημάδια της πτώσης του δικομματισμού, δεν έγιναν ορατά στις εκλογές του 2015 αλλά νωρίτερα, στις Ευρωεκλογές του 2014 και στις περιφερειακές εκλογές που διεξήχθησαν λίγο αργότερα, όπου τα δύο νέα κόμματα κέρδισαν θέσεις στα περισσότερα τμήματα και κατάφεραν να γίνουν απαραίτητα για το σχηματισμό κυβερνήσεων σε πολλές περιφέρειες (Orriols & Cordero 2016).

Και στις εκλογές που έγιναν στην Ελλάδα τον Ιανουάριο του 2015 παρατηρείται αποδόμηση του δικομματισμού. Στις εκλογές αυτές καταγράφηκε το φαινόμενο της «οικονομικής ψήφου», με τιμωρία στα κόμματα που κυβερνώντας αναγκάστηκαν να εφαρμόσουν μέτρα λιτότητας (Tsirbas 2015). Λίγο πριν, στις Ευρωεκλογές του 2014 στην Ελλάδα, καταγράφηκε το

φαινόμενο της «ευρωσκεπτικιστικής» ψήφου με μεγάλο νικητή τον ΣΥΡΙΖΑ που κατατρόπωσε τους δυο μακροχρόνια κυρίαρχους, το ΠΑΣΟΚ (Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα) και τη ΝΔ (Νέα Δημοκρατία) (Treib 2014).

Και στη Γαλλία οι Ευρωεκλογές του 2014 «τιμώρησαν» τον Πρόεδρο Φρανσουά Ολάντ που ήρθε τρίτος με ποσοστό 13,98 (16,48 το 2009) αλλά και το UMP (Union pour un Mouvement Populaire) που απέσπασε το 20,81 των ψήφων (έχασε περίπου 7% σε σχέση με αυτές του 2009) ενώ ανέδειξαν μεγάλη νικήτρια τη Μαρίν Λε Πεν που ηγούταν του ακροδεξιού κόμματος.

Σειρά ερευνών έχουν δείξει ότι η Μεγάλη οικονομική Ύφεση επηρέασε τη δημοκρατική ζωή στη Νότια Ευρώπη. (Bosco & Verney 2017).

Στην εργασία μελετώνται ακόμα, το πλαίσιο και οι συνθήκες κάτω από τις οποίες τα κόμματα αυτά δημιουργήθηκαν και μετασχηματίστηκαν σε υπολογίσιμες- στην περίπτωση της Γαλλίας σε κυρίαρχες- δυνάμεις στη χώρα τους.

Στο πλαίσιο αυτό αναλύεται το «σπάσιμο» του δικομματισμού στις τρεις αυτές χώρες μέσα από τα αποτελέσματα που έφεραν οι Ευρωεκλογές του 2014 και οι επόμενες εθνικές εκλογικές αναμετρήσεις (Medina & Correa 2016).

Γίνεται ακόμα προσπάθεια να σκιαγραφηθούν τα κόμματα αυτά από τη γένεσή τους, βάσει κυρίως των θέσεών τους και της στάσης τους στην πολιτική σκηνή της χώρας τους, αλλά και μέσω του προφίλ των αρχηγών τους, που εν προκειμένω, είναι και δημιουργοί τους.

Η μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε είναι η ποιοτική, με στόχο τη διερεύνηση και κατανόηση του κοινωνικού φαινομένου, που στη συγκεκριμένη περίπτωση είναι η αλλαγή στα κομματικά συστήματα και η εμφάνιση νέων κομμάτων, μέσω κυρίως της ανάλυσης λόγου και επιστημονικών κειμένων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΥΡΩΕΚΛΟΓΕΣ 2014

1.1 Εισαγωγή

Το πλαίσιο των Ευρωεκλογών του 2014 ήταν σκιαγραφημένο από την κυρίαρχη κρίση του χρέους και την οικονομική ύφεση. Τα αρχικά σημάδια της κρίσης ήταν διαφορετικά για κάθε χώρα, όπως άλλωστε και η πορεία τους μέσα στον χρόνο. Όπως αναφέρουν οι Schmitt και Terpeoglou (2015) «τρεις χώρες, η Ελλάδα, η Πορτογαλία και η Κύπρος είχαν υπογράψει τα ονομαζόμενα Μνημόνια με την Τρόικα (Memorandums of Understanding) σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο. Η Ισπανία και η Ιταλία δεν ήταν υποχρεωμένες για επίσημη διάσωση, αλλά αντιμετώπιζαν επίσης σοβαρά οικονομικά προβλήματα, ενώ η Μάλτα δεν είχε χτυπηθεί από την κρίση. Για να κατανοήσουμε καλύτερα το πλαίσιο στο οποίο διεξήχθησαν οι Ευρωεκλογές πρέπει να αναφέρουμε έστω ενδεικτικά κάποιους δείκτες. Σύμφωνα με τη Eurostat, το ποσοστό της ανεργίας το 2013 έφτασε στο 27,5% στην Ελλάδα, το 26,1% στην Ισπανία, το 16,4% στην Πορτογαλία, το 15,9% στην Κύπρο, το 12,2% στην Ιταλία και το 6,4% στη Μάλτα, ο μέσος όρος των 28 μελών της ΕΕ ήταν 10,8%. Το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν το 2013, συρρικνώθηκε σε όλες τις οικονομίες εκτός από αυτή της Μάλτας: κατά 5,4 για την Κύπρο, κατά 3,9 για την Ελλάδα, κατά 1,9 για την Ιταλία, κατά 1,4 για την Πορτογαλία και κατά 1,2 για την Ισπανία. Είναι κοινή πεποίθηση ότι οι οικονομικές συνθήκες αλληλοεπιδρούν με τις πολιτικές καμπάνιες, στρατηγικές και τις οικονομικές πολιτικές.

Ένα ακόμη αξιοσημείωτο χαρακτηριστικό των ευρωεκλογών του 2014 ήταν ότι έλαβαν χώρα σε μια χρονική στιγμή όπου το αντι-ευρωπαϊκό συναίσθημα γιγαντωνόταν, γεγονός που συνδέεται άμεσα με την οικονομική κρίση.»

1.2 Ισπανία

Οι ευρωεκλογές του 2014 διεξήχθησαν σε κλίμα μεγάλης απογοήτευσης για μια χώρα παραδοσιακά «ευρωφιλική», όπως η Ισπανία, με τη μεγαλύτερη απόκλιση πίστης ή στήριξης

στην ΕΕ από τότε που εμφανίστηκε η οικονομική κρίση. Σύμφωνα με τους Cordero & Montero (2015) «το πλαίσιο, εκτός από βαθιά οικονομική ύφεση περιελάμβανε και δυσπιστία στους πολιτικούς θεσμούς».

1.3 Ελλάδα

Στην Ελλάδα, οι Ευρωεκλογές του 2014 ήταν τρόπον τινά «κοσμοϊστορικές» με βάση τα εξής γεγονότα: για πρώτη φορά ένα αριστερό κόμμα κέρδιζε τις περισσότερες ψήφους, η Χρυσή Αυγή κέρδιζε την τρίτη θέση, το ΠΑΣΟΚ μετά από μια 40ετή πορεία ως ένα εκ των δύο κυρίαρχων κομμάτων στη χώρα, μεταλλάσσόταν σε μικρό κόμμα και μέσα σε αυτό το πλαίσιο είχαμε την εμφάνιση ενός νέου κόμματος με το όνομα «Το Ποτάμι» όπου κατάφερε άμα τη εμφανίσει του να εκλέξει 2 ευρωβουλευτές (Terperoglou *et al*, 2015).

1.4 Γαλλία

Και στη Γαλλία οι ευρωεκλογές του 2014 διεξήχθησαν μέσα σε κλίμα κακής οικονομικής κατάστασης και χαμηλά ποσοστά δημοτικότητας για τον Πρόεδρο Φρανσουά Ολάντ και την κυβέρνησή του. Οι δημοτικές εκλογές που διεξήχθησαν ταυτόχρονα, ανέδειξαν νικητή το κόμμα της αντιπολίτευσης UMP (Union pour un Mouvement Populaire, Ένωση για ένα Λαϊκό Κίνημα, που μετονομάστηκε το 2015 αποκτώντας την ονομασία Οι Ρεπουμπλικανοί) ενώ νικητής των Ευρωεκλογών ήταν το ακροδεξιό Εθνικό Μέτωπο. Και στη Γαλλία, τη μεγαλύτερη απώλεια υπέστησαν οι Σοσιαλιστές. Όπως σε πολλά κράτη μέλη, έτσι και στη Γαλλία, έχουμε καμπάνιες ευρωσκεπτικιστικές, με μόλις το 39% των ψηφοφόρων να θεωρεί τη γαλλική συμμετοχή στην ΕΕ ως κάτι θετικό, λίγες μέρες πριν την ψηφοφορία (Kuhn 2014).

1.5 «Ευρωσκεπτικιστική» ψήφος

Αν και, το Ποτάμι στην Ελλάδα και οι Ciudadanos' στην Ισπανία- που η σαφής υποστήριξη της προοπτικής της χώρας τους στην Ευρώπη ήταν ξεκάθαρα δηλωμένη στην προεκλογική τους καμπάνια, πέτυχαν να εδραιώσουν την ύπαρξή τους με την είσοδό τους στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, οι Ευρωεκλογές του 2014 έδειξαν ένα απροσδόκητο κύμα υποστήριξης σε ευρωσκεπτικιστικά κόμματα. Σε αυτές συμμετείχαν πάνω από 12.000 υποψήφιοι από περίπου

450 κόμματα που διεκδικούσαν 751 θέσεις στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Ψήφισαν περίπου 400 εκατομμύρια ψηφοφόροι από 28 κράτη μέλη. Σύμφωνα με τον Treib (2014) «Περισσότεροι από ποτέ ψηφοφόροι έριξαν την ψήφο τους σε πολιτικά κόμματα που υποστήριζαν ριζικές μεταρρυθμίσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ή διεξήγαγαν καμπάνιες βασισμένες στην έξοδο της χώρας τους από την Ευρωπαϊκή Ένωση, ή απαξίωναν συνολικά το πρότζεκτ Ευρωπαϊκή Ένωση, με αποτέλεσμα να κερδίζουν θέσεις στο ευρωκοινοβούλιο ευρωσκεπτικιστικά κόμματα σε 23 από τα 28 κράτη μέλη.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΚΑΤΑΚΕΡΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΚΟΜΜΑΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

2.1 Εισαγωγή

Το 2015 ήταν έντονο πολιτικά για τη Νότια Ευρώπη, με αναμετρήσεις σε Ισπανία, Πορτογαλία, και Ελλάδα που σηματοδότησαν σημαντικές αλλαγές στα κομματικά συστήματα και την εμφάνιση νέων πολιτικών πρωταγωνιστών που εκλέχθηκαν στα κοινοβούλια και αναδείχτηκαν σημαίνουσες δυνάμεις. Η λιτότητα λειτούργησε σαν μια δομή πολιτικής ευκαιρίας που άλλαξε τον ανταγωνισμό των κομμάτων με τρόπο που κανείς δεν μπορούσε να σκεφτεί 3 χρόνια πριν. Στην Πορτογαλία έχουμε την αριστερή συμμαχία, στην Ισπανία οι Podemos ανέρχονται σε τρίτη δύναμη (αποτέλεσμα της κατάρρευσης του δικομματισμού) και στην Ελλάδα έχουμε τις συνεχείς επικρατήσεις του ΣΥΡΙΖΑ που ήταν το πρώτο αριστερό κόμμα στην Ιστορία της Ευρωπαϊκής Ένωσης που κέρδισε δύναμη.

2.2 Η «διάσπαση» του Ισπανικού Κομματικού Συστήματος

Στην Ισπανία, οι περιφερειακές και τοπικές εκλογές της 24^{ης} Μαΐου του 2015, άλλαξαν σημαντικά το πολιτικό σκηνικό καθώς το αποτέλεσμα τους ενδυνάμωσε δυο νέα κόμματα, τους Ciudadanos και τους Podemos. Τα κόμματα αυτά αποτέλεσαν παράγοντες για πολλές τοπικές και περιφερειακές κυβερνήσεις και με τον τρόπο αυτό εδραιώθηκαν σαν δυο εφικτές εκλογικές επιλογές.

Τα κάποτε κυρίαρχα PP (Partido Popular/ Λαϊκό Κόμμα) και PSOE (Partido Socialista Obrero Espanol/ Σοσιαλιστικό Εργατικό Κόμμα) άρχισαν να καταρρέουν. Αυτή η αλλαγή προέκυψε σχετικά γρήγορα: στις εκλογές του Μαΐου του 2011 οι συντηρητικοί κέρδισαν την απόλυτη πλειοψηφία στις γενικές εκλογές και ανήλθαν σε κυρίαρχη δύναμη στην Ισπανία, το PSOE έλαβε τα χειρότερα αποτελέσματα στην ιστορία του, ενώ το PP κέρδισε κοινοβουλευτική και περιφερειακή πλειοψηφία. Αυτή η περίοδος όμως δεν κράτησε για πολύ για το PP (Partido Popular). Η διαχείριση της οικονομικής κρίσης και τα αρκετά σκάνδαλα

διαφθοράς που ήρθαν στην επιφάνεια, δημιούργησαν ένα πρωτοφανές κλίμα δυσαρέσκειας, με αποτέλεσμα, στις ευρωπαϊκές εκλογές του 2014 το PP να υποστεί μεγάλη φθορά που αρχικά αποδόθηκε στην ιδιαίτερη φύση των Ευρωεκλογών. Αλλά και το 2015 το PP δέχτηκε ακόμα μεγαλύτερο χτύπημα, χάνοντας τους περισσότερους από τους περιφερειακούς αντιπροσώπους του. Όπως αναφέρουν οι Rodon και Hierro (2016) «συγκρίνοντας τις τοπικές και περιφερειακές εκλογές του 2011 με αυτές του 2015 διακρίνεται μια σημαντική διαφορά: συνήθως η μετατόπιση της υποστήριξης από το κυβερνών κόμμα πήγαινε στο κόμμα της αντιπολίτευσης, αλλά αυτή η σταθερά άλλαξε το 2015 που το PP έχασε 2,5 εκατομμύρια ψηφοφόρους και το PSOE 700.000 ψηφοφόρους. Από τη μετατόπιση αυτή ωφελήθηκαν οι Ciudadanos, οι Podemos και άλλες πολιτικές ομάδες, που στην ουσία κομμάτιασαν το Ισπανικό κομματικό σύστημα. Όταν η κρίση χτύπησε τη χώρα (2008- 2009) η τότε κυβέρνηση υπό το PSOE, αναγκάστηκε να λάβει δραστικά μέτρα για να μειώσει το δημόσιο χρέος και να περιορίσει τα κόστη δανεισμού που εκείνη την περίοδο έφταναν σε πρωτοφανή επίπεδα. Τα μέτρα λιτότητας που πήρε το PSOE ήταν αυτά που ουσιαστικά το οδήγησαν στην εκλογική αποτυχία του 2011». Το PSOE ήταν το πρώτο κόμμα που δέχτηκε φθορά όταν το 2011 άρχισε να χάνει δραματικά τη δύναμή του αποσπώντας ποσοστό 28,8%. Έπειτα, όπως περιεγράφηκε παραπάνω, η κακή του πορεία συνεχίστηκε στις Ευρωεκλογές του 2014 όταν το PSOE έλαβε μόνο 23% και απέσπασε μόνο 14 έδρες από τις 54 της Ισπανίας στο Ευρωκοινοβούλιο. Στις ίδιες εκλογές το PP απέσπασε τα χειρότερα αποτελέσματά του σε βάθος δεκαετιών, λαμβάνοντας μόνο το 26,1% κερδίζοντας 16 θέσεις στο Ευρωκοινοβούλιο. Και ήταν αυτή η απόρριψη, των δύο μεγάλων κομμάτων της Ισπανίας που ευνόησε μικρότερα αναδυόμενα κόμματα ή νέα κόμματα όπως τους Podemos και τους Ciudadanos. Οι Podemos, διενεργώντας τις πρώτες εκλογές μόλις 4 μήνες από την ίδρυσή τους, τερμάτισαν με 7,98% και 5 θέσεις ενώ οι Ciudadanos τερμάτισαν πάνω από το Καταλανικό ποσοστό τους, αποσπώντας 3,16% και δύο θέσεις.

2.3 Τα «πάνω- κάτω» και στο ελληνικό κομματικό σύστημα

Και στην Ελλάδα, η μακροχρόνια επικράτηση των κομμάτων που εναλλάσσονταν για χρόνια στην εξουσία, δηλαδή του ΠΑΣΟΚ και της ΝΔ, είχε σαν αποτέλεσμα να δημιουργηθούν, να

συντηρηθούν ή και να γιγαντωθούν και εν τέλει αναπόφευκτα να έρθουν στην επιφάνεια, διάφορα πολιτικά και θεσμικά σκάνδαλα. Αυτό έδωσε χώρο στο σχηματισμό αρκετών νέων κομμάτων που εναντιώνονταν στο παγιωμένο κομματικό σύστημα.

Σε άρθρο του, ο Παπαντωνίου (2017), αναφέρει: «Ο μακροχρόνιος δικομματισμός, σε συνδυασμό με την κρίση έδωσε, την ευκαιρία να δημιουργηθούν ή να εδραιωθούν νέοι πολιτικοί σχηματισμοί με «εναλλακτικό» λόγο και θέσεις. Είναι χαρακτηριστικό, ότι μόνο στην Ελλάδα των μνημονίων, από την εποχή δηλαδή που η χώρα εισήλθε επίσημα στο ΔΝΤ επί κυβερνήσεως Γιώργου Παπανδρέου, μέχρι και σήμερα, έχουν δημιουργηθεί πάνω από 60 κόμματα».

Στις αναλύσεις που γίνονται για την άνοδο του αριστερού ΣΥΡΙΖΑ από τις εκλογές του 2012, γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στη θεωρία της οικονομικής ψήφου που υποστηρίζει ότι εξαιτίας της βαθιάς ύφεσης του 2009, οι Έλληνες ψηφοφόροι τιμώρησαν τα κυρίαρχα κόμματα των προηγούμενων κυβερνήσεων, πιστεύοντας ότι χειροτέρευσαν την οικονομική τους κατάσταση. Αν και αμέσως μετά την κρίση, κέρδισε το ΠΑΣΟΚ στις εθνικές εκλογές του Οκτωβρίου του 2009 και ήρθε πρώτο κόμμα στις τοπικές εκλογές που ακολούθησαν το 2010 με πολύ μικρές απώλειες μεταφέροντας την ευθύνη από το κόμμα στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ωστόσο, η βαθιά κρίση όχι μόνο μείωσε τη στήριξη στα κόμματα του ρεύματος αλλά αύξησε και την αστάθεια στο πολιτικό σύστημα όχι μόνο της Ευρώπης αλλά και της Ελλάδας (Karyotis & Wolfgang 2013). Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, 2 μόλις μήνες πριν τις Ευρωεκλογές του 2014 έκανε την εμφάνισή του «Το Ποτάμι», ένα νέο κόμμα που δημιουργήθηκε από έναν γνωστό δημοσιογράφο και η μικρή χρονικά καμπάνια του έγινε ιδιαίτερα αισθητή βασιζόμενη στην εναντίωση κομματικών μηχανισμών (Taskin 2017).

2.4 Διαχείριση κρίσεων και πολιτικό κόστος

Συμπερασματικά, μπορούμε να πούμε ότι οι οικονομικές κρίσεις συνεπάγονται τεράστιο πολιτικό κόστος για τις κυβερνήσεις που καλούνται να τις διαχειριστούν, καθώς οι ψηφοφόροι στρέφονται ενάντια στις κυβερνήσεις που επιβάλλουν επώδυνα δημοσιονομικά μέτρα, με τις περιπτώσεις της Ελλάδας και της Ισπανίας να είναι χαρακτηριστικές. Σύμφωνα με τη θεωρία της «αναδρομικής ψήφου» το εκλογικό σώμα κρίνει τις κυβερνήσεις με βάση την απόδοσή

τους και όχι την ιδεολογία τους. Όπως αναφέρει ο Στάθης Καλύβας (2016) «σύμφωνα με την έρευνα του Magalhaes όσο περισσότερο διαρκεί η ευρωπαϊκή κρίση, τόσο δείχνει να αυξάνεται το μέγεθος της εκλογικής τιμωρίας που επιβάλλει το εκλογικό σώμα, επομένως όσο η κρίση συνεχίζεται τόσο θα προκαλεί τριγμούς στα εθνικά κομματικά συστήματα. Και το δεύτερο στοιχείο της έρευνας δείχνει πως, τα κεντροαριστερά κόμματα είναι πολύ πιο ευαίσθητα στην ύφεση απ' ότι τα κεντροδεξιά, ενώ σε συνθήκες οικονομικής ανάπτυξης επιβραβεύονται σε μεγαλύτερο βαθμό από τους ψηφοφόρους. Η διαφοροποίηση αυτή οφείλεται ενδεχομένως στο γεγονός πως οι ψηφοφόροι εκλαμβάνουν την επιβολή σκληρών δημοσιονομικών μέτρων από ένα κεντροαριστερό κόμμα ως προδοσία».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΤΟ ΠΟΤΑΜΙ

3.1 Πώς «ξεκίνησε» ή αλλιώς « Ξεκινάμε!»

Στις 26.2.2014, ο Σταύρος Θεοδωράκης ανακοίνωσε το τέλος της επιτυχημένης τηλεοπτικής εκπομπής που προβαλλόταν για πάνω από 10 χρόνια σε διάφορους τηλεοπτικούς σταθμούς της χώρας, και προχώρησε στην ίδρυση ενός νέου πολιτικού φορέα με ένα κείμενο-μανιφέστο που διοχετεύτηκε σε όλα τα μέσα και είχε τίτλο «Ξεκινάμε!» Σε αυτό το κείμενο αναρωτιόταν αν «Μπορεί να υπάρξει πολιτική χωρίς κομματικό παρελθόν; Να βγω εγώ, να βγεις εσύ, να βγούμε πολλοί, να γίνουμε ένα ΠΟΤΑΜΙ που θα αλλάξει την Ελλάδα;» και μεταξύ άλλων ανέφερε: « Η ιδέα δεν είναι μόνο δική μου. Κάθε πρωί, κάθε βράδυ, η δεύτερη φράση που λένε οι άνθρωποι που συναντώ είναι «τι θα κάνουμε;». Πολλές φορές η αφορμή είναι κάτι που έγραψα ή κάτι που έδειξα στην τηλεόραση. Άλλες πάλι είναι τα πρωτοσέλιδα, οι κυβερνητικές αποφάσεις και οι πολιτικοί καυγάδες. Όλοι σ' ένα αδιέξοδο. Ακόμη κι αυτοί που έχουν αποφασίσει τι θα ψηφίσουν, μετά από δυο-τρεις κουβέντες αναρωτιούνται «έχουμε άλλη λύση;». Η ιδέα λοιπόν είναι δική σας. Των φοιτητών που με βρήκαν στη Λέρο. Της παρέας που με σταμάτησε στον Βόλο. Των πιτσιρικάδων που μου τηλεφωνούν απ' τα Χανιά. Του συνεταιρισμού που επισκέφθηκα στα Γιάννενα. Αυτών που με φώναξαν στην Αριστοτέλους. Ίσως βέβαια και να τους παρεξήγησα κιόλας και να κατάλαβα λάθος. Γιατί κανείς από αυτούς δεν μου είπε να κάνουμε κόμμα. Μου είπαν όμως ότι οι πολιτικοί μας ζουν σε άλλον κόσμο, ότι τους ενδιαφέρει μόνο η εξουσία, ότι έχουν πάρει διαζύγιο από τη λογική. Ότι η ζωή πρέπει να προχωρήσει κι αυτοί – οι πολιτικοί δηλαδή- είναι μονίμως στα χαρακώματα να σκιαμαχούν με το παρελθόν. Και συνέχισε: «Γι' αυτό λοιπόν αποφασίσαμε να κάνουμε «ΤΟ ΠΟΤΑΜΙ». Ποιοι το αποφασίσαμε; Άνθρωποι με τα ίδια ερωτήματα. Επαγγελματίες της ζωής – νέοι στην πολιτική. Κανείς από εμάς δεν έχει υπηρετήσει σε υπουργεία, υφυπουργεία ή γραφεία αρχηγών. Φοιτητές, διανοούμενοι, οικονομολόγοι, εργάτες, καλλιτέχνες, άνεργοι, έμποροι, γιατροί, αρχιτέκτονες.» Συνέχισε δηλώνοντας ξεκάθαρα τον πρώτο του στόχο: «Εγώ

τώρα, δε θα πάω στην Ευρωβουλή. Δεν έχω ίσως και τα προσόντα. Καλά καλά δεν ξέρω ξένες γλώσσες. Θα μείνω λοιπόν στην Ελλάδα. Το τι θα κάνω θα εξαρτηθεί πάλι από εσάς. Αν πάμε καλά στις Ευρωεκλογές, μετά θα αποφασίσουμε τι θα κάνουμε και στις εθνικές εκλογές. Αν αποτύχουμε – αν αποτύχω για την ακρίβεια- τότε μετά τις ευρωεκλογές, θα προσπαθήσω να γυρίσω στη δημοσιογραφία. Μέχρι τότε την εγκαταλείπω.» Στο τέλος του κειμένου του περιέγραψε τον τρόπο χρηματοδότησης του φορέα, επικαλούμενος το παράδειγμα του Αμερικανού Προέδρου Μπαράκ Ομπάμα και έκλεισε τη διακήρυξή του με μια συναισθηματική προτροπή «Δεν είναι εύκολο, το ξέρω, να αλλάξουμε συνήθειες. Αλλά δεν υπάρχει άλλος δρόμος για να αλλάξουμε ζωή. Καλημέρα λοιπόν και ελπίζω να συναντηθούμε. Τολμήστε το.» Με αυτό το κείμενο- αρχή, που περιέγραφε κάποια από τα αδιέξοδα της ελληνικής κοινωνικής και πολιτικής καθημερινότητας, με μια δόση επίκλησης στο συναίσθημα του μέσου Έλληνα αλλά και δίνοντάς του εξαρχής βήμα στον νέο φορέα, ο Θεοδωράκης θέλησε να δώσει ξεκάθαρα το στίγμα της «άλλης λύσης», σε ένα κοινό που ήδη είχε αρχίσει να απαξιώνει την πολιτική και δεν έβρισκε πια στα κόμματα του «παρελθόντος» αντιπροσώπευση.

3.2 Οι συνθήκες πριν τη δημιουργία του Ποταμιού

Το Ποτάμι από τις Ευρωεκλογές του 2014 ως τις Εθνικές εκλογές του Σεπτεμβρίου του 2015

Στην Ελλάδα οι εκλογές του 2012 οδήγησαν σε τρικομματική κυβέρνηση ΠΑΣΟΚ-ΝΔ- ΔΗΜΑΡ που αποτελούταν από 179 βουλευτές και τα κόμματα της αντιπολίτευσης και την αντιπολίτευση να εναντιώνεται στην οικονομική διάσωση και τα μέτρα που αυτή συνεπαγόταν. Η τρικομματική κυβέρνηση συμφώνησε σε μια πλατφόρμα διαπραγμάτευσης με τους πιστωτές, που δεν υπονόμει τη θέση της χώρας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι συζητήσεις που έγιναν μεταξύ της κυβέρνησης και της επονομαζόμενης Τρόικα- της Ευρωπαϊκής Επιτροπής- Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου είχε ως αποτέλεσμα ένα νέο πακέτο μέτρων λιτότητας και μεταρρυθμίσεων με αντάλλαγμα ένα δάνειο περίπου 13,5 δις που θα απελευθερώνονταν σε περίπτωση που η Ελλάδα θα συνέχιζε να

δημιουργεί πρωτογενές πλεόνασμα. Αν και η νέα συμφωνία πέτυχε καλύτερους όρους δανεισμού, η συζήτηση πάνω στη βοήθεια για το χρέος μετατέθηκε εξαιτίας της αμφιλεγόμενης στάσης της Τρόικα. 49 δις ευρώ απελευθερώθηκαν τον Δεκέμβριο από τον EFSF. Αν και ο κίνδυνος εξόδου της χώρας φαινόταν να έχει αποφευχθεί, η οικονομική κατρακύλα συνεχίστηκε.

Σύμφωνα με τη Ρόρη (2016) «Η κυβερνώσα συμμαχία δοκιμάστηκε σκληρά μέσα στο 2013 όπου εφαρμόστηκαν αυστηρά μέτρα και μεταρρυθμίσεις. Τον Απρίλιο, το κοινοβούλιο ψήφισε την απόλυση 15.000 υπαλλήλων μέχρι το τέλος του 2014, μεγαλώνοντας την ένταση της αντιπολίτευσης. Η κυβέρνηση ανακεφαλαιοποίησε τις τράπεζες και προώθησε τις ιδιωτικοποιήσεις, κάτι που περιγράφηκε από τον ΣΥΡΙΖΑ σαν ρευστοποίηση της περιουσίας του κράτους. Ακολούθησαν μαζικές απεργίες και συγκεντρώσεις και το κλείσιμο της ΕΡΤ με 2656 υπαλλήλους να χάνουν τη δουλειά τους, κάτι που εκλήφθηκε ως κίνηση αξιοπιστίας από την πλευρά της κυβέρνησης για τις δεσμεύσεις της απέναντι στην Τρόικα. Οι διαμαρτυρίες των κομμάτων της αντιπολίτευσης, της ΔΗΜΑΡ, των δημοσιογράφων και πολλών πολιτών, δημιούργησαν τις προϋποθέσεις για την επαναπροσέγγιση του ΣΥΡΙΖΑ με κάποιες κοινωνικές ομάδες αλλά και με τους ΑΝΕΛ, με τα δύο κόμματα να υπόσχονται επαναπρόσληψη των απολυμένων υπαλλήλων. Η ΔΗΜΑΡ αποσύρθηκε από την κυβέρνηση, αποδυναμώνοντας την πλειοψηφία, που πια απαριθμούσε 153 βουλευτές. Ο αναπόφευκτος ανασχηματισμός έφερε τον Ευάγγελο Βενιζέλο στη θέση του Αντιπροέδρου της Κυβέρνησης και ανώτερα μέλη του κόμματος έγιναν υπουργοί. Ένα μήνα μετά την κρίση της ΕΡΤ, ψηφίστηκαν νέα μέτρα μεταξύ των οποίων και η κινητικότητα περίπου 25.000 δημοσίων υπαλλήλων. Ο ΣΥΡΙΖΑ έκανε πρόταση μομφής στην κυβέρνηση, με την υποστήριξη των ΑΝΕΛ, του ΚΚΕ και της Χρυσής Αυγής, αλλά απορρίφθηκε από 153 βουλευτές, με την πλειοψηφία να δοκιμάζεται ξανά τον Δεκέμβριο, στη συζήτηση για την ψήφιση του Προϋπολογισμού του 2014.

Αν και η οικονομία συνέχισε σε ύφεση, και η ανεργία έφτασε το 28% στο τέλος του 2013, η εικόνα της χώρας στο εξωτερικό είχε βελτιωθεί, αφού το έλλειμμα είχε μειωθεί και επετεύχθη έξοδος στις αγορές την άνοιξη του 2014 με την κυβέρνηση να χτίζει το αφήγημα του “ελληνικού success story” με την ελπίδα να κερδίσει στις επικείμενες ευρωπαϊκές, δημοτικές

και περιφερειακές εκλογές. Η κυβέρνηση δεν κατάφερε να πείσει και ο ΣΥΡΙΖΑ ήρθε πρώτος στις ευρωεκλογές που ακολούθησαν.

Στις εκλογές που διεξήχθησαν στις 25 Μαΐου (που το Ποτάμι «έτρεξε» για πρώτη φορά ως υποψήφιο κόμμα) ο ΣΥΡΙΖΑ κατέβηκε με το σύνθημα «Ψηφίζουμε στις 25 Μαΐου, φεύγουν στις 26 Μαΐου» προσπαθώντας να τις μετατρέψει σε δημοψήφισμα απέναντι στην κυβέρνηση γεγονός που μεγιστοποίησε την πόλωση και οδήγησε σε μεγαλύτερα από τα συνηθισμένα ποσοστά συμμετοχής. Στις ευρωεκλογές ο ΣΥΡΙΖΑ βγήκε πρώτος με 26,56% και η ΝΔ δεύτερη με 22,72%, ενώ η Χρυσή Αυγή, τρίτη δύναμη με 9,39% παρ' ότι ο αρχηγός της και πολλοί βουλευτές και μέλη της ήταν στην φυλακή από τον Σεπτέμβρη του 2013 (το Ποτάμι πήρε την Πέμπτη θέση με ποσοστό 6,61%).

Ο θυμός μεγάλωσε όταν οι φορολογούμενοι κλήθηκαν να πληρώσουν έναν νέο φόρο ιδιοκτησίας.

Η διαφορά μεταξύ των δύο κομμάτων μεγάλωνε και ο ΣΥΡΙΖΑ προκάλεσε πρόωρες εκλογές με τη στάση του να μην ψηφίσει κανέναν υποψήφιο για την Προεδρία της Ελληνικής Δημοκρατίας, με αποτέλεσμα τη διεξαγωγή εκλογών στις 25 Ιανουαρίου του 2015, για 4^η φορά από το ξέσπασμα της κρίσης.

Το θέμα της διάσωσης παρέμεινε η διαχωριστική γραμμή των κομμάτων όλη αυτή την περίοδο κατά την οποία συνεχίστηκε η κατακερμάτιση του πολιτικού συστήματος. Η μεγαλύτερη μετατόπιση συνέβη στα κεντροαριστερά του πολιτικού φάσματος, όπου το ΠΑΣΟΚ υπέστη μεγάλες φθορές σε μέλη και ψηφοφόρους. Επιπλέον η άρνηση του Φώτη Κουβέλη της ΔΗΜΑΡ να συνεργαστεί με το ΠΑΣΟΚ στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας των 58 (ομάδα πολιτικών και ακαδημαϊκών που προσπάθησαν να ενώσουν τις δυνάμεις του κέντρου) άφησε μεγάλο κενό στο κέντρο και στην κεντρο-αριστερά(ενδεχομένως αυτό το κενό είχε ήδη δει ο Σταύρος Θεοδωράκης και ήταν ένας από τους λόγους που δημιούργησε το Ποτάμι). Στις εθνικές εκλογές του Ιανουαρίου Το Ποτάμι προσπάθησε να ενσαρκώσει το νέο πρόσωπο του πολιτικού συστήματος και παρουσίασε τον εαυτό του σαν πιθανό εταίρο ενός κυβερνητικού συνασπισμού». Και σε αυτές τις εκλογές οι μεγάλοι χαμένοι ήταν οι δυνάμεις της κεντροαριστεράς. Το Ποτάμι απέσπασε σε ποσοστό 6,17% και 17 βουλευτές. Το ποσοστό αυτό

αν και συρρικνωμένο σε σχέση με αυτό των Ευρωεκλογών θεωρήθηκε μεγάλη επιτυχία, δεδομένου του γεγονότος ότι δεν είχε ακόμα κλείσει τον πρώτο χρόνο ζωής του.

Ακολούθησε μια έντονη πολιτική περίοδος, με την κυβέρνηση να διαπραγματεύεται με τους δανειστές μέσω του υπουργού της Γιάννη Βαρουφάκη για πάνω από 6 μήνες αποσπώντας τα πυρά της αντιπολίτευσης ότι σύρει τη χώρα στον γκρεμό. Ο Σταύρος Θεοδωράκης κάλεσε τον Αλέξη Τσίπρα να φέρει μια συμφωνία προς υπογραφή, γεγονός που αναπαράχθηκε από πολλά μέσα ως ταύτιση με τους δανειστές.

Και στο δημοψήφισμα που ακολούθησε τον Ιούλιο του 2015, «Το Ποτάμι» στρατεύθηκε με το «ΝΑΙ».

Οι δύο παραπάνω κινήσεις εκτιμάται ότι δεν έστειλαν στους ψηφοφόρους το μήνυμα που ήθελε το Ποτάμι να εκπέμψει, που ήταν η ασφαλής επιλογή της θέσης της Ελλάδας μέσα στην ΕΕ έναντι της χρεωκοπίας. Το γεγονός αυτό αποτυπώθηκε στις εκλογές του Σεπτεμβρίου του 2015 (διεξήχθησαν με το σύστημα της λίστας) όπου το Ποτάμι έχασε 6 από τις έδρες του και εξέλεξε 11 βουλευτές, αποσπώντας ποσοστό 4,01%.

Στην ανάλυση αυτού του αποτελέσματος πρέπει να γίνει αναφορά στον παράγοντα της κριτικής που υπέστη το Ποτάμι και ο ίδιος ο Σταύρος Θεοδωράκης που πολλές φορές προσέγγιζε τα όρια της συκοφαντίας ή της προπαγάνδας, αν συνυπολογιστεί ότι, αντίπαλοί του το χαρακτήριζαν διαπλεκόμενο, κατηγορία που δεν αποδείχτηκε ποτέ.

3.3 Ιστορικά Στοιχεία και Χαρακτηριστικά

Παρά το γεγονός ότι ήταν νεόφερτο στην ελληνική πολιτική σκηνή, χωρίς βετεράνους πολιτικούς, «Το Ποτάμι» απέσπασε το ενδιαφέρον και την προσοχή πολλών ΜΜΕ κατά τη διάρκεια της πρώτης του προεκλογικής περιόδου. Το ενδιαφέρον των μέντια απέσπασαν όπως ήταν φυσικό και οι πολύ υψηλές επιδόσεις στις αρχικές δημοσκοπήσεις. Η στρατηγική καμπάνια του κόμματος έδωσε έμφαση στην έλλειψη βαριδιών του κόμματος σε σχέση με το παλιό κομματικό σύστημα και την απόρριψη της συμβατικής κατηγοριοποίησης στα δεξιά ή τα αριστερά του πολιτικού φάσματος. Σε άρθρα του και συνεντεύξεις του ο Θεοδωράκης μονίμως παρουσίαζε το κόμμα σαν μεταρρυθμιστικό και αντι-λαϊκιστικό, απαλλαγμένο από κομματικά δόγματα. Και δεν ήταν τυχαίο που στις Ευρωεκλογές αρνήθηκε να αποκαλύψει σε

ποια ομάδα του Ευρωκοινοβουλίου θα συμμετείχε, συζητώντας ταυτόχρονα με τρεις ομάδες: Socialists & Democrats (S&D), the Alliance of Liberals and Democrats for Europe (ALDE) and the Greens/European Free Alliance (Greens/EFA). Τελικά το Ποτάμι ακολούθησε την ομάδα των S&D (Socialists and Democrats) (Teperoglou *et al* 2015).

Η επιμονή στη στάση αυτή έδωσε χώρο σε κάποιους να το χαρακτηρίσουν ως απολιτικό.

Το Ποτάμι ένα κόμμα υπέρ της Ευρώπης και του προοδευτικού ριζοσπαστικού κέντρου (Θεοδωράκης 2016) εμφανίστηκε με ατζέντα κατά του δικομματισμού και την ίδια στιγμή διεκδικούσε να γίνει το μέσο που θα έφερνε του άξιους στην πολιτική, πολίτες επαΐοντες στα επαγγελματικά τους πεδία που δεν είχαν προηγούμενη εμπλοκή με την πολιτική. Σε όλες τις εκλογικές αναμετρήσεις που συμμετείχε το Ποτάμι, κατάφερε να έχει στα ψηφοδέλτια του προσωπικότητες ευρείας αποδοχής. Στις Ευρωεκλογές- την πρώτη του δηλαδή εκλογική εμφάνιση, κανένας από τους υποψηφίους του δεν ήταν επαγγελματίας πολιτικός. Στις επόμενες όμως αναμετρήσεις, συμμετείχαν στα ψηφοδέλτια του ως υποψήφιοι, άνθρωποι που προέρχονταν από το ΠΑΣΟΚ, άλλα μικρά φιλελεύθερα-κεντρώα κόμματα και τη ΔΗΜΑΡ, απογοητεύοντας αρκετούς από τους ψηφοφόρους του (Tsakatika 2016).

Το Ποτάμι έχει υιοθετήσει στοιχεία φιλελεύθερα αναφορικά με κοινωνικά θέματα όπως είναι οι γάμοι των γκέι και παράλληλα υποστηρίζει τις δραστικές μεταρρυθμίσεις στην οικονομία και τον δημόσιο τομέα, κάποιες από τις οποίες είναι μάλλον νέο-φιλελεύθερες, καθώς και τη μείωση των δημόσιων δαπανών που εξυπηρετούν κομματικούς σκοπούς. Η καμπάνια του κόμματος επικεντρώθηκε στο να είναι το Ποτάμι το τρίτο κόμμα και όχι η Χρυσή Αυγή, στόχος που τελικά δεν επετεύχθη. Τάχθηκε ξεκάθαρα και emphaticά υπέρ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του ευρώ, αν και από την καμπάνια του δεν έλειψε η κριτική για τα Μνημόνια και τις κυβερνήσεις που τα επέβαλαν. Το Ποτάμι είχε δηλώσει ότι ήταν έτοιμο να συμμετάσχει σε μια κυβέρνηση συνασπισμού είτε με τον ΣΥΡΙΖΑ, είτε με τη ΝΔ είτε με οποιοδήποτε κόμμα με ευρωπαϊκό προσανατολισμό, ώστε να εξασφαλιστεί η ευρωπαϊκή προοπτική της χώρας. Πρότεινε σθεναρά τη δημιουργία μιας ομάδας διαπραγμάτευσης που θα επαναδιαπραγματευόταν τους όρους δανεισμού της χώρας με τους πιστωτές της. Υποστήριξε πως η αναδιάρθρωση του χρέους δεν ήταν εφικτή, όπως ισχυριζόταν ο ΣΥΡΙΖΑ.

3.4 Οργάνωση και Δομή

Το Ποτάμι δεν έχει κομματικά γραφεία εκτός της βάσης του που είναι η Αθήνα.

Ο επικεφαλής του εκλέγεται από το Συνέδριο.

Εκτός από τις κοινοβουλευτικές ομάδες, Το Ποτάμι έχει:

-Τη ΜεΣυΑ (Μεγάλη Συνάντηση των Αντιπροσώπων), που είναι το ανώτατο συλλογικό όργανο του κινήματος και συγκροτείται από: Αντιπροσώπους των Τοπικών Οργανώσεων, των Τομέων Πολιτικής, της Επιτροπής Νεολαίας, της Επιτροπής Διαλόγου και τους Βουλευτές και Ευρωβουλευτές

-Το Πολιτικό Συμβούλιο στο οποίο μετέχουν εκ της θέσεως τους ο Επικεφαλής, ο Γραμματέας Οργανωτικού και ο Γραμματέας Κοινοβουλευτικού Έργου (Τα υπόλοιπα δώδεκα μέλη εκλέγονται από τη ΜΕΣΥΑ αποκλειστικά μεταξύ των μελών της)

-Το Συμβούλιο Αξιολόγησης και Αξιοποίησης Στελεχών (ΣΑΑΣ) που αξιολογεί τα στελέχη του Κινήματος.

Στις καινοτομίες του συγκαταλέγεται ηλεκτρονική πλατφόρμα επικοινωνίας και διαβούλευσης.

Τα έσοδα του Κινήματος προέρχονται από τις προβλεπόμενες από το νόμο χρηματοδοτήσεις και από τις οικονομικές εισφορές των μελών του και των υποστηρικτών του, που εισπράττονται υπό τις προϋποθέσεις και τους όρους των διατάξεων της Νομοθεσίας περί των οικονομικών των κομμάτων. Το Κίνημα, δεσμεύει στις οικονομικές του συναλλαγές, ο Επικεφαλής ή οι πληρεξούσιοί του.

Η περιουσία του Κινήματος, σε περίπτωση διάλυσής του, αποδίδεται με ευθύνη της Επιτροπής Οικονομικής Διαχείρισης και του τελευταίου Επικεφαλής υποχρεωτικά σε κοινωφελείς σκοπούς που έχει αποφασίσει το Συνέδριο και σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να μεταβιβαστεί σε φυσικά πρόσωπα.

3.5 Ψηφοφόροι

Το Ποτάμι είχε μεγαλύτερη απήχηση στις γυναίκες με ποσοστό 7,4%, ενώ στους άντρες 4,8%.

Οι ψηφοφόροι του ηλικιακά ήταν η «παραγωγική ομάδα» των 35-44. Το κόμμα έδειξε δυνατή

επιρροή σε ανθρώπους με πανεπιστημιακή μόρφωση, σε φοιτητές και στους μισθωτούς του ιδιωτικού τομέα (Tsirbas 2015).

3.6 Συνέδρια

Όταν το Ποτάμι έκλεινε τα δύο του χρόνια διοργάνωσε το 2^ο συνέδριό του, ενώ το πρώτο είχε γίνει τον Ιούνιο του 2014, λίγους μόλις μήνες από την ίδρυσή του. Και στα δύο αυτά συνέδρια, επικεφαλής εξελέγη ο Σταύρος Θεοδωράκης. Στο δεύτερο συνέδριο υπήρξε και δεύτερος υποψήφιος, ο Πάυλος Ελευθεριάδης καθηγητής στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης.

3.7 Οι Βασικές Θέσεις

Κράτος και ανάπτυξη

Το Ποτάμι λέει ναι στην οικονομία της αγοράς, αλλά λέει όχι στην κοινωνία της αγοράς. Ο κοινωνικός πλούτος και η απασχόληση θα παραχθούν κυρίως από τον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας. Ο ρόλος του κράτους δεν είναι να υποκαταστήσει την ιδιωτική οικονομία αλλά να δημιουργεί τις προϋποθέσεις που επιτρέπουν στην επιχειρηματικότητα να ανθίσει, χωρίς στρεβλώσεις.

Σύνταγμα

Έχει ταχθεί υπέρ της αναθεώρησης του Συντάγματος με σκοπό την επιτάχυνση της πολιτικής.

Εκλογικό Σύστημα

Προτείνει πιο αναλογικό σύστημα, μείωση των βουλευτών, καθιέρωση διπλής ψήφου (Την πρώτη ψήφο στη μονοεδρική περιοχή, που σε ενιαίο ψηφοδέλτιο αναγράφονται τα ονόματα των υποψηφίων βουλευτών και δίπλα το όνομα του κόμματος που εκπροσωπούν. Τη δεύτερη ψήφο στην πολυεδρική (ευρεία) περιφέρεια όπου ο εκλογέας επιλέγει το ψηφοδέλτιο του κόμματος που επιθυμεί, δίχως να βάλει σταυρό. Με αυτό τον τρόπο, ο ψηφοφόρος έχει τη δυνατότητα να ψηφίσει τον υποψήφιο που επιθυμεί στη μονοεδρική, ακόμη και αν ανήκει σε άλλο κόμμα από αυτό που ψηφίζει στην ευρεία περιφέρεια και να επιλέξει για την επικράτεια το κόμμα που επιθυμεί. Πρότείνει την κατάργηση του bonus των 50 εδρών, και δικαίωμα ψήφου της ελληνικής κοινότητας του εξωτερικού.

Δικαιοσύνη

Πρότεινε τη μηχανογράφηση και αξιολόγηση της Δικαιοσύνης και την επίλυση διαφορών με εναλλακτικές μεθόδους.

Ανθρώπινα Δικαιώματα

Ζητά αναγνώριση για όλα τα ζευγάρια, ανεξαρτήτως φύλου του δικαιώματος σε σύμφωνο συμβίωσης που να καλύπτει απολύτως τα συμβαλλόμενα μέρη σε ζητήματα ασφάλισης, κληρονομιάς, νομικής αναγνώρισης, κ.λπ..

Ζητά ακόμα την υιοθέτηση της ευρωπαϊκής πρακτικής σε σύγχρονα ηθικά ζητήματα όπως είναι η ευθανασία -παθητική και ενεργητική- και η καύση των νεκρών.

Παιδεία

Δίνει έμφαση στην προσχολική αγωγή, στη διοίκηση των σχολικών μονάδων, στη συνεχή επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, στην εφαρμογή βέλτιστων πρακτικών, στην ίδρυση μη κρατικών πανεπιστημίων, στη διασύνδεση των πανεπιστημίων με την αγορά.

Υγεία

Πρότεινε τη φροντίδα υγείας για όλους σε εθνικό επίπεδο.

Φορολογία

Προτείνει τη μείωση φορολογίας σε συνδυασμό με την πάταξη της φοροδιαφυγής.

Μετανάστευση

Τάσσεται υπέρ της παροχής διεθνούς προστασίας (ασύλου) σε όσους το δικαιούνται, υπέρ της καταπολέμησης της παράνομης μετανάστευσης, της προώθησης της νόμιμης μετανάστευσης και της ένταξης των μεταναστών στην κοινωνία.

Περιβάλλον

Καλεί σε στροφή στις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας, στη βιώσιμη διαχείριση υδάτων και απορριμμάτων βάσει στρατηγικού σχεδιασμού και στη χάραξη εθνικής δασικής στρατηγικής.

Πολιτισμός

Σύνδεση του Πολιτισμού με την Παιδεία, δημιουργία νέου ΥΠ.ΠΟ που θα αποσκοπεί στην ποιότητα ζωής, στη διαφύλαξη και ανάδειξη της τεράστιας κληρονομιάς αλλά και στη σύγχρονη καλλιτεχνική παραγωγή, στην προστασία και προβολή της τέχνης, σε όλες τις μορφές, καθώς και την πρόσβαση όλων σε αυτήν.

Οικονομία

Πρώθηση της νεανικής επιχειρηματικότητας, προτεραιότητα στις εξαγωγές

3.8 Ο Σταύρος Θεοδωράκης

Ο επικεφαλής του Ποταμιού, εργάστηκε για πολλά χρόνια σε διάφορα μέσα της χώρας του (περιοδικά, εφημερίδες και ραδιοφωνικούς σταθμούς) πριν κάνει καριέρα στην τηλεόραση, με την για πολλά χρόνια δημοφιλή εκπομπή του, τους Πρωταγωνιστές. Είναι αυτοδημιούργητος, με τον ίδιο να δηλώνει υπερήφανος που έχει κολλήσει ένσημα σε διάφορα επαγγέλματα. Και ο Σταύρος Θεοδωράκης, όπως και ο Εμμανουέλ Μακρόν, υπήρξε μέλος του Πανελληνίου Σοσιαλιστικού Κινήματος από το οποίο διεγράφη το 1982 ως αριστεριστής, καθώς κατήγγειλε την κυβέρνηση της «αλλαγής» ότι συμβιβάστηκε και δεν προχώρησε σε ρήξη με την ΕΕ και το ΝΑΤΟ.

Έχει πει: κανείς δεν επιτρέπεται να διατελέσει επικεφαλής για περισσότερο από 8 χρόνια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

CIUDADANOS'

4.1 Εισαγωγή

Σύμφωνα με τον ιδρυτή των Ciudadanos', Άλμπερτ Ριβέρα, οι Ciudadanos' (Πολίτες) είναι "ένα κοινωνικοπολιτικό πρότζεκτ, που δημιουργήθηκε για όλη την Ισπανία, για να αναμορφώσει την Ισπανία, όχι για να τη «διχάσει». «Υπερασπιζόμαστε την ισότητα, την ελευθερία, την ενότητα, την αλληλεγγύη. Πρέπει να γίνουμε συμμετοχικοί σε αυτό το σχέδιο για να αλλάξουμε αυτή τη χώρα. Όσοι βρισκόμαστε στους Ciudadanos' δεν επιθυμούμε ακινησία, ούτε αποκλίσεις, αλλά ούτε λαϊκισμούς ή εκδίκηση. Επιθυμούμε δικαιοσύνη. Θέλουμε μια χώρα καλύτερη για τα παιδιά μας και για εκείνους που ζουν μαζί μας."

4.2 Ιστορικά στοιχεία

Δεν είναι εύκολο να αποσαφηνιστεί, ποια στιγμή η κοινή γνώμη της Ισπανίας άρχισε να θεωρεί τους Ciudadanos ένα πρότζεκτ ισπανικό και όχι καταλανικό, αλλά σίγουρα μπορούμε να θέσουμε ως ορόσημο τις Ευρωεκλογές του 2014, κατά τις οποίες οι Ciudadanos αποτέλεσαν τη δεύτερη έκπληξη (η πρώτη ήταν οι Podemos).

Όταν τον Οκτώβριο του 2013, ο Ριβέρα παρουσίασε το εθνικό του πρότζεκτ στο θέατρο Goya της Μαδρίτης. Περισσότεροι από 700 άνθρωποι έμειναν απ' έξω σύμφωνα με επίσημες πληροφορίες.

Το καλοκαίρι του 2014 ο Ριβέρα κατάφερε να βάλει στη λίστα των υποψηφίων του δυο εξαιρετικούς υποψηφίους, τον Javier Nart και τον Carlos Girauta. Την ίδια στιγμή, ο Josep Oliu, πρόεδρος της τράπεζας Sabadell και ένας από τους οικονομολόγους της

Ισπανίας με τη μεγαλύτερη επιρροή, δήλωσε δημόσια ότι ήταν απαραίτητο «να δημιουργηθεί ένα είδος Podemos στα δεξιά», προσανατολισμένο στην υπεράσπιση της ιδιωτικής αρχής και στην οικονομική ανάπτυξη, πριν την εκτόξευση του Podemos που ήταν αντίθετο στις 2 παραπάνω αρχές».(Suanzes R. *et al* 2015).

Η δημιουργία των Ciudadanos απαντά σε μια διπλή αποτυχία της εκλογικής αγοράς σε δυο διαφορετικά επίπεδα. Πρώτα, στην Καταλονία, η επικράτηση του εθνικισμού στην πολιτική και κοινωνική ζωή, ακόμα και μετά την αλλαγή της κυβέρνησης στις αρχές του 2000, άφησε κενό μεταξύ των ψηφοφόρων που είχαν απορρίψει τον εθνικισμό και μερικά χρόνια αργότερα, η κυβέρνηση Ραχόι (2011- 2015) έφερε στην επιφάνεια ανικανοποίητα αιτήματα για πολιτική ανανέωση, διαφάνεια και δημοκρατική αναγέννηση.

Το χαρακτηριστικό γνώρισμα του μοτίβου της Ισπανίας είναι ότι τα νέα κόμματα δεν μπαίνουν συνήθως απευθείας στο εθνικό κοινοβούλιο, αλλά πρώτα κερδίζουν πρόσβαση σε ένα διαφορετικό πολιτικό επίπεδο, που είναι συχνά το περιφερειακό.

4.3 Ενάντια στον Καταλανικό Εθνικισμό

Η προέλευση των Ciudadanos έχει τις βάσεις της στις περιφερειακές εκλογές της Καταλονίας, το 2000. Έπειτα από 23 χρόνια διακυβέρνησης από τη κεντροδεξιά Καταλανική εθνικιστική συμμαχία CiU (Convergencia i Unió) με ηγέτη τον χαρισματικό Jordi Pujol, τον Δεκέμβρη του 2003 σχηματίστηκε μια νέα περιφερειακή κυβέρνηση η οποία αποτελούταν από τον συνασπισμό τριών κυρίων αριστερών κομμάτων (του PSC-Σοσιαλιστές Καταλονίας, του ERC Esquerra Republicana de Catalunya-Αριστεροί της Καταλονίας και του ICV Iniciativa per Catalunya Verds-Πράσινοι). Η συμφωνία του Συνασπισμού περιελάμβανε ως κεντρικό σημείο τη μεταρρύθμιση του Καταστατικού της Αυτονομίας. Η διαδικασία της μεταρρύθμισης όχι μόνο δημιούργησε εσωτερικά προβλήματα στο πλαίσιο του Συνασπισμού των υπουργικών συμβουλίων, μεταξύ της περιφερειακής κυβέρνησης και της εθνικής εκτελεστικής εξουσίας αλλά τροφοδότησε την πολιτική ένταση μεταξύ της Καταλονίας και της υπόλοιπης Ισπανίας.

Ως εκ τούτου ένα αυξανόμενο ποσοστό των ψηφοφόρων των εταίρων του συνασπισμού δήλωσε τη δυσαρέσκειά του για την πολιτική κατάσταση στις κάλπες, υποδεικνύοντας έτσι τη βεβαιότητα της αποτυχίας της εκλογικής αγοράς.

Ως απάντηση σε αυτό το δυσαρεστημένο αίτημα, τον Ιούνιο του 2005 μια ομάδα Καταλανικών διανοούμενων, που ήταν προηγουμένως κοντά στο PSC και στο ICV, παρουσίασε ένα μανιφέστο με τίτλο «Για ένα νέο πολιτικό κόμμα».

Η ομάδα αυτή θεώρησε ότι η άφιξη της αριστεράς στην κυβέρνηση δε συνέβαλε ουσιαστικά σε μια αλλαγή στην επικρατούσα άποψη (υπεροχή του εθνικισμού στην Καταλανική κοινωνία και πολιτική).

Έτσι εντόπισαν το κενό και πρότειναν τη δημιουργία ενός νέου κόμματος που θα αντιτασσόταν σε αυτή την κατάσταση. Οι Ciudadanos ενεργοποιήθηκαν πολιτικά κατά τη διάρκεια της καμπάνιας για το δημοψήφισμα του Ιουνίου του 2006 για το νέο καταστατικό(σύνταγμα), στο οποίο ζητούσαν ψήφο υπέρ του όχι. Το νέο κόμμα έκανε το πρώτο του συνέδριο τον Ιούλιο του 2006, οπότε 350 αντιπρόσωποι εξέλεξαν τον Άλμπερτ Ριβέρα πρόεδρο του κόμματος.

Οι Ciudadanos «έτρεξαν» για πρώτη φορά στις περιφερειακές εκλογές που διεξήχθησαν στην Καταλονία τον Νοέμβριο του 2006. Τα αποτελέσματα υπερέβησαν τις προσδοκίες του κόμματος και τις δημοσκοπικές προβλέψεις γιατί οι Ciudadanos ήταν το πρώτο νέο κόμμα που εισερχόταν στο περιφερειακό κοινοβούλιο της Καταλονίας από το 1992 με 3 μέλη (MPs) και περίπου 90.000 ψήφους. Αυτή η επιτυχής εξέλιξη βασίστηκε σε ψηφοφόρους από περιοχές γύρω από τη Βαρκελώνη που ήρθαν σχεδόν ίσοι με εκείνους που είχαν προηγουμένως ψηφίσει για το PSC και το PP.

Αν και οι Ciudadanos είχαν μια λεπτομερή πλατφόρμα που κάλυπτε μια ευρεία σειρά πολιτικών (υγεία, παιδεία, οικονομία, γεωργία, τη μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης) τα μηνύματα της καμπάνιας τους επικεντρώθηκαν ως επί το πλείστον σε θέματα γλωσσικά και ταυτότητας. Το κόμμα ήταν ιδιαίτερα επικριτικό σε μακράς διάρκειας περιφερειακές πολιτικές που εστίαζαν στο χτίσιμο του έθνους (όπως την υποστήριξη πολιτιστικών εκδηλώσεων με γλώσσα τα καταλανικά). Η κύρια συμβολική του πολιτική πρόταση ήταν η προώθηση της διγλωσσίας στο σύστημα του δημόσιου σχολείου.

Πράγματι οι Ciudadanos' υποστηρίχτηκαν κυρίως από Ισπανόφωνους ψηφοφόρους ή μέλη κόμματος που ένιωθαν κυρίως Ισπανοί ή τόσο Ισπανοί όσο και Καταλανοί.

Με βάση τα παραπάνω γίνεται αντιληπτό ότι τα χρόνια που ακολούθησαν οι Ciudadanos' έδωσαν ιδιαίτερα χαρακτηριστικά στη θέση τους απέναντι στον Καταλανικό εθνικισμό.

Σε κλίμα γενικότερης πόλωσης επιχείρησαν να γίνουν μαγνήτης των πολιτικά δυσαρεστημένων καθώς το PSC έχασε την υποστήριξη των ψηφοφόρων που απογοητεύτηκαν λόγω της συνεργασίας του με το ERC.

4.4 Η πολιτική υπομονή και επιμονή Ριβέρα

Η παραπάνω, πρώιμη- σε σχέση με τα συνηθισμένα, επιτυχία, ενθάρρυνε το κόμμα να «τρέξει» σε όλες τις εκλογικές αναμετρήσεις που ακολούθησαν, στις τοπικές εκλογές τον Μάιο του 2007 και του 2011, στις Ανδαλουσιακές περιφερειακές εκλογές και στις γενικές εκλογές τον Μάρτιο του 2008, καθώς και στις Ευρωπαϊκές τον Ιούνιο του 2009.

Σε αυτές τις αναμετρήσεις τα αποτελέσματα δεν ήταν ικανοποιητικά και οι Ciudadanos' έχασαν δύναμη και θεσμική εκπροσώπηση, αποτυγχάνοντας ουσιαστικά να εξαπλωθούν στην υπόλοιπη Ισπανία.

Η απογοητευτική εκλογική περίοδος του 2006-2009, δημιούργησε διαφωνίες για την οργανωτική στρατηγική και την κομματική ιδεολογία.

Επιπλέον, η άνοδος του UPyD (Union Progreso y Democracia/ ένα συγγενές με τους Ciudadanos κόμμα που ιδρύθηκε το 2007, με βασική θέση την αντίθεση σε κάθε είδος εθνικισμού) στην Ισπανία, αύξησε την πίεση για ένωση των δυο κομμάτων.

Αποτέλεσμα αυτών ήταν ο Ριβέρα να αντιμετωπίσει σκληρή εσωτερική αντιπολίτευση και κριτική στο δεύτερο συνέδριο του κόμματος τον Ιούνιο του 2007. Αν και επανεξελέγη με μικρή πλειοψηφία, το κόμμα αποδυναμώθηκε καθώς πολλά μέλη από την πλευρά της μειοψηφίας αποχώρησαν.

Η εσωτερική διαμάχη οδήγησε σε μια τελική σύγκρουση κατά τη διάρκεια της καμπάνιας για τις ευρωεκλογές του 2009, όταν δυο βουλευτές χώρισαν στη μέση την κοινοβουλευτική ομάδα και απομάκρυναν τον Ριβέρα από την κοινοβουλευτική ηγεσία (για να συσταθεί κοινοβουλευτική ομάδα, προϋποτίθετο η ύπαρξη τουλάχιστον 5 βουλευτών).

Τους μήνες που ακολούθησαν των ευρωεκλογών ο οργανισμός αποδυναμώθηκε.

Τον Ιούλιο του 2010 το Ισπανικό Συνταγματικό Δικαστήριο έκρινε αντισυνταγματικά κάποια άρθρα του νέου συντάγματος της Καταλονίας. Ταυτόχρονα η χειροτέρευση της οικονομικής

κατάστασης ώθησε τον Χοσέ Λουίς Θαπατέρο να ανακοινώσει ένα πακέτο κοινωνικών περικοπών και μειώσεων μισθών.

Για ακόμα μια φορά, κυβέρνηση σοσιαλιστών καλείται να λάβει δημοσιονομικά μέτρα, δυσχεραίνοντας την εκλογική της θέση.

Ενώ αυτό το αρνητικό πλαίσιο διάβρωσε την εκλογική υποστήριξη στο PSC (Partido Socialista Catalan), επέτρεψε σε κόμματα όπως οι Ciudadanos' να επωφεληθούν από την πολιτική απογοήτευση και την επιστροφή της πόλωσης. Έτσι οι Ciudadanos' κέρδισαν ένα θετικό αποτέλεσμα τον Νοέμβριο του 2010 στις περιφερειακές εκλογές της Καταλονίας όταν διατήρησαν τις τρεις έδρες και πέτυχαν μικρή αύξηση της εκλογικής υποστήριξης με 105.000 ψήφους.

Αυτό το μικρό έστω αποτέλεσμα έδωσε στον Ριβέρα τη δυνατότητα να επικυρώσει την ηγεσία του και να επαναφέρει την ενότητα του κόμματος.

Το τρίτο συνέδριο του κόμματος, τον Οκτώβριο του 2011, ήταν σημείο καμπής όσον αφορά την οργανωτική σταθερότητα και την εσωτερική συνοχή του κόμματος και ο Ριβέρα επανεξελέγη πρόεδρος με μεγαλύτερη πλειοψηφία.

Ακόμα, οι πρόωρες καταλανικές εκλογές τον Νοέμβριο του 2012, έπειτα και από την αύξηση της κινητοποίησης των εθνικιστών για χάρη της απόσχισης, παρέδωσαν στο κόμμα ένα εξαιρετικό ποσοστό. Το υψηλό επίπεδο πόλωσης γύρω από το θέμα της απόσχισης διάβρωσε την εκλογική υποστήριξη στα δύο κύρια κόμματα, το CiU και το PSC.

Οι Ciudadanos' απέσπασαν 275.000 ψήφους και 9 θέσεις από τη φθορά που υπέστη PSC (το οποίο απέσπασε το χειρότερο αποτέλεσμα σε καταλανικές εκλογές) και σε μικρότερο βαθμό και το PP. Από αυτές τις φθορές επωφελήθηκαν και άλλα αναδυόμενα πολιτικά κινήματα. (Teruel & Barrio 2015).

4.5 Οι Ciudadanos στην Ισπανία

Μέχρι το 2014, οι Ciudadanos' θεωρούνταν ένα περιφερειακό καταλανικό κόμμα. Οι προσπάθειες που έγιναν για εκλογές έξω από την Καταλονία απέτυχαν σε τέτοια έκταση, που η ηγεσία του κόμματος αποφάσισε να απέχει από τις Ισπανικές εκλογές του 2011. Η μεγάλη πρόκληση ήρθε από το κόμμα Union Progreso y Democracia που δημιουργήθηκε το 2007 στη

Μαδρίτη και είχε πολλές ομοιότητες με τους Ciudadanos' σε θέματα ατζέντας και στρατηγικής, πράγμα που εμπόδισε την εξάπλωση τους στην Ισπανία, και υπήρξε για καιρό η σκέψη της ένωσης των δυο κομμάτων με την εσωτερική αντιπολίτευση του Ριβέρα να υποστηρίζει αυτή την πλευρά.

Το πολιτικό ισπανικό σκηνικό όμως άλλαξε ουσιαστικά κατά την περίοδο 2012- 2013 κι έτσι εμφανίστηκαν νέες προοπτικές για τους Ciudadanos.

Όπως και στην υπόλοιπη νότια Ευρώπη, οι τοπικές και περιφερειακές εκλογές του 2011 οδήγησαν σε μια δίχως προηγούμενο ήττα το PSOE και σε μεγάλη υπεροχή το PP. Όμως η οικονομική κατάσταση (αύξηση της ανεργίας, πολιτικές λιτότητας και διάσωση των τραπεζών) σύντομα οδήγησε τον Rajoy σε απώλεια δημοτικότητας. Το 2012 και το 2013, οι δημοσκοπήσεις έδειχναν ότι η κυβέρνηση είχε χάσει περισσότερο από το 25% όσων την είχαν ψηφίσει μόλις μερικούς μήνες πριν. Ακόμα η κομματική διαφθορά ενέπλεξε μια σειρά αντιπροσώπων από τα κύρια κόμματα, με αποτέλεσμα να μεγαλώσει ο θυμός των ψηφοφόρων ενάντια στο PP και το PSOE.

Στις αρχές του 2013, αν και το IU και το UPyD ωφελήθηκαν από τις απώλειες των δυο κύριων κομμάτων, δεν κέρδισαν αυτά που ανέμεναν από την κατάρρευση του PP και του PSOE. Με άλλα λόγια η πλειοψηφία των απογοητευμένων ψηφοφόρων δεν θεώρησε τα υπάρχοντα «τρίτα» κόμματα ως ικανοποιητική εναλλακτική.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο οι Ciudadanos έκαναν μια νέα προσπάθεια να επεκταθούν πολιτικά πέρα από την Καταλονία, μέσω μιας συνεργασίας που ονομάστηκε Movimiento Ciudadano (Κίνηση Πολιτών), ψάχνοντας νέα κομματικά μέλη από όλη την Ισπανία. Αυτή η στρατηγική έθετε οριστικό τέλος σε μια επικείμενη συνεργασία με το UPyD. Ταυτόχρονα ο Ριβέρα ανέπτυξε το προφίλ του συμμετέχοντας στις πιο δημοφιλείς τηλεοπτικές εκλογές, ενώ το κόμμα υιοθέτησε σκληρή στάση απέναντι στη διαφθορά και στους παλιούς πολιτικούς.

Στις ευρωεκλογές του 2014, σημειώθηκε η μικρότερη συμμετοχή ψηφοφόρων (43,8%) και τα δυο κύρια κόμματα έχασαν στο σύνολό τους πάνω από 5.000.000 ψηφοφόρους. Σε αυτές τις εκλογές οι Ciudadanos' κέρδισαν περίπου 500.000 ψήφους και εξέλεξαν δύο ευρωβουλευτές.

Οι κύριοι υποστηρικτές τους ήταν νέοι σε ηλικία ψηφοφόροι και όσοι ήταν δυσαρεστημένοι ή είχαν χάσει την εμπιστοσύνη τους στους πολιτικούς των κύριων κομμάτων.

Έκτοτε η εξέλιξη των Podemos προκάλεσε αναταραχή στην πολιτική σκηνή της χώρας καθώς στο τέλος του 2014 το νέο κόμμα ισοφάριζε το PP και το PSOE. Ταυτόχρονα το UPyD και το IU κατέρρεαν ενώ οι Ciudadanos σταδιακά ενδυναμώνονταν και ο Iglesias με τον Ριβέρα ήταν οι πιο δημοφιλείς ηγέτες.

Οι εκλογές του 2015 αντικατόπτρισαν την έκταση της αλλαγής στο κομματικό σύστημα. Σε αυτές τις εκλογές οι Ciudadanos κέρδισαν 1,5 εκατομμύριο ψήφους σε τοπικό επίπεδο, εκλέγοντας 1.527 τοπικούς συμβούλους, περισσότερους από 50 Δημάρχους και 56 περιφερειακούς βουλευτές σε 13 περιφερειακά κοινοβούλια, δεν κατάφεραν όμως να κερδίσουν την τρίτη θέση σε καμία περιφέρεια. Αρνήθηκαν να συμμετέχουν σε συνασπισμούς με παραδοσιακά κυρίαρχα κόμματα. Έδωσαν κοινοβουλευτική υποστήριξη στα κυβερνώντα κόμματα με αντάλλαγμα μέτρα για τη διαφάνεια, την πολιτική αναγέννηση και τον αγώνα απέναντι στη διαπλοκή (Teruel & Barrio 2015).

Οι Ciudadanos παρουσιάζονται σαν ένα κοινωνικοφιλελεύθερο κόμμα με οικονομικές πολιτικές προσανατολισμένες στις αγορές, με ανθρώπινο πρόσωπο και αισθήματα όχι υπέρ των μεγάλων επιχειρήσεων, με προφίλ μεσαίας τάξης και σκληρό λόγο απέναντι στη διαφθορά των θεσμών.

Η στρατηγική τους επιλογή να τοποθετήσουν το κόμμα στο κέντρο, αποσκοπούσε στο να αλιεύσουν ψήφους από τη «δεξιά» πτέρυγα του PSOE και από την «αριστερή» πτέρυγα του PP.

4.6 Ισπανικές εκλογές 2015 -2016

Στις εκλογές του Δεκέμβρη του 2015 οι Ciudadanos' απέσπασαν ποσοστό 13,93% και κατάφεραν να εκλέξουν 40 βουλευτές¹ ενώ σε αυτές που ακολούθησαν τον Ιούνιο του 2016 το ποσοστό τους έπεσε στο 13,05% και εξέλεξαν 8 λιγότερους βουλευτές- 32 συνολικά από τους

¹<http://resultados.elpais.com/elecciones/2015/generales/congreso/index.html>

350 της ισπανικής Βουλής.² Αυτά τα ποσοστά του, ανάγκασαν τα δύο μεγάλα, παραδοσιακά κόμματα της Ισπανίας να έρθουν σε συζητήσεις μαζί τους, προκειμένου να καταφέρουν να σχηματίσουν κυβέρνηση (Simon 2017).

Αξίζει να σημειωθεί ότι στις διαδοχικές εκλογικές αναμετρήσεις και οι Ciudadanos' στην Ισπανία και το Ποτάμι στην Ελλάδα, απώλεσαν ποσοστό και βουλευτές (οι Ciudadanos' έχασαν 8 από τους 40 βουλευτές τους, ενώ το Ποτάμι 6 από τους 17).

4.7 Ιδεολογία Πρόγραμμα και Πολιτική

Οι Ciudadanos στρατηγικά διεκδικούν να είναι πέρα από δεξιές και αριστερές ετικέτες. Αυτή είναι η στρατηγική «για κάθε σκοπό» που είναι σχεδιασμένη να προσελκύει ψηφοφόρους από διαφορετικές ιδεολογίες που δυσπιστούν απέναντι στα παραδοσιακά πολιτικά κινήματα. Η στρατηγική αυτή ενέχει τον κίνδυνο να εκδηλωθεί ιδεολογική ασάφεια από την αρχή κιόλας του εγχειρήματος.

Καθώς το μήνυμα του πρωτότυπου κόμματος έδινε έμφαση ενάντια στον καταλανικό εθνικισμό, προσέλκυσε ανθρώπους και από τα δεξιά και από τα αριστερά, αργότερα όμως η έλλειψη ιδεολογικού στίγματος προκάλεσε εσωτερική κριτική κυρίως από εκείνους που ήταν προσανατολισμένοι προς τα αριστερά.

Το 2007 η «τροπολογία Carreras» που ετοιμάστηκε από έναν διανοούμενο ώστε να παρέχει ένα γενικότερο ιδεολογικό προφίλ, ταύτισε το κόμμα με τις τρεις μεγάλες πολιτικές παραδόσεις στην ευρωπαϊκή κουλτούρα: τον φιλελευθερισμό, τη δημοκρατία και τον σοσιαλισμό (Ciudadanos' 2007). Όταν το κόμμα πέτυχε τελικά να κερδίσει εκπροσώπηση στην Ευρωβουλή, ενώθηκε με τη Συμμαχία των Φιλελεύθερων και Δημοκρατών για την Ευρώπη.

Η οικονομία είναι η άλλη πλευρά στην οποία οι Ciudadanos' έδωσαν έμφαση με σκοπό να κερδίσουν αξιοπιστία. Έτσι στις αρχές του 2015 το κόμμα ανακοίνωσε τη στράτευση του Luis Garicano (καθηγητή στο LSE) και του Manuel Conthe (πρώην πρόεδρο της εθνικής επιτροπής εμπορίου) δυο σεβαστούς οικονομολόγους και υποστηρικτές των ριζικών μεταρρυθμίσεων της Ισπανικής οικονομίας. Ο πυρήνας του προγράμματος ήταν τα κίνητρα για τη μείωση της ανεργίας και η δημοσιονομική συμμόρφωση.

²<http://resultados.elpais.com/elecciones/2016/generales/congreso/index.html>

Όσον αφορά την Ευρωπαϊκή Ένωση, το κόμμα «παλεύει» για μια πιο δυνατή Ευρωπαϊκή Ένωση με ομοσπονδιακή προοπτική. Σύμφωνα με αυτό, υποστηρίζει ένα κοινό ευρωπαϊκό πλαίσιο για να ρυθμιστούν θέματα όπως αυτό της μετανάστευσης.

4.8 Δομή και Οργάνωση

Η δομή των Ciudadanos ακολουθεί τη δομή των περισσότερων κομμάτων, με έναν έξω από το κοινοβούλιο οργανισμό, βασισμένο σε μέλη που συνδράμουν οικονομικά, εγγεγραμμένα σε γεωγραφικά τμήματα με τοπική βάση.

Το ανώτατο σώμα που αποφασίζει είναι το Συνέδριο ή Γενική Συνέλευση που γίνεται κάθε 4 χρόνια. Το γενικό συμβούλιο είναι αυτό που ασχολείται με τις κύριες αποφάσεις μεταξύ των συνεδρίων και αποτελείται από 70 μέλη, τα 60 από τα οποία είναι εκλεγμένα από το συνέδριο. Στην κορυφή του οργανισμού βρίσκεται η εκτελεστική επιτροπή η οποία «κυβερνά» το κόμμα και έχει εξουσία σε κρίσιμα ζητήματα, όπως οικονομικές αποφάσεις και την επιλογή υποψηφίων (εκτός από τον κορυφαίο υποψήφιο που εκλέγεται από τα μέλη της βάσης). Το Movimiento Ciudadano που είχε μεταξύ άλλων σκοπό να προσελκύσει μέλη αλλά και ηγέτες και ακτιβιστές από άλλα κόμματα σε συνδυασμό με την έναρξη- από το 2007 εγγραφής νέων μελών μέσω ίντερνετ (μπορούσαν να εγγραφούν στο κόμμα χωρίς να είναι απαραίτητη η εγγραφή σε κάποιο γεωγραφικό τμήμα) αύξησαν τα μέλη του κόμματος σε όλη την Ισπανία. Η επιλογή ηγεσίας παρέμενε πάντα στα χέρια του συνεδρίου.

4.9 Ο Albert Rivera

Ο Albert Rivera, είναι ένας νέος ηγέτης, γεννημένος στη Βαρκελώνη το 1979, με νομικές σπουδές αλλά και διεθνή εκπαίδευση, που έγινε γνωστός με την καμπάνια του ενάντια στην ανεξαρτησία της Καταλονίας. Βασισμένο σε αυτό, το κόμμα των Ciudadanos διαχωρίζει ξεκάθαρα τη θέση του από τα περισσότερα από τα υπόλοιπα καταλανικά κόμματα, πράγμα που ενισχύει τη θέση του στις εθνικές εκλογές ως κόμμα που υποστηρίζει σθεναρά την ενότητα της Ισπανίας.

Ο Albert Rivera, στην πρώτη καμπάνια του κόμματός του δε δίστασε να φωτογραφηθεί γυμνός εξηγώντας «ήταν η πρώτη μας καμπάνια και ήταν εξαιρετικά δύσκολο για ένα νέο κόμμα να κερδίσει οποιαδήποτε προσοχή, χρειαζόταν να κάνουμε κάτι ώστε να σπάσουμε τη σιωπή».

Το 2015 ο Ριβέρα συγκέντρωνε το 49% της δημοτικότητας των πολιτικών αρχηγών στην Ισπανία, και ανερχόταν στον πιο δημοφιλή πολιτικό αρχηγό, με μεγάλη επιρροή και στα social media.

Ο Ριβέρα με υπερηφάνεια έχει δηλώσει: «Ξεκινήσαμε την οργάνωση των ομάδων, τις δράσεις στα θέατρα, σε δημόσιους χώρους, στους δρόμους, εγώ ο ίδιος με τους συνεργάτες μου μοίραζα φυλλάδια, πηγαίναμε με τα αυτοκίνητά μας, με τους φίλους μας, με τον «κόσμο μας», να διαδώσουμε τις ιδέες μας. Σήμερα, οι Ciudadanos είναι μέρος της αλλαγής, του κύματος της αλλαγής που έρχεται το 2015 για να γίνει η Ισπανία χώρα του 21^{ου} αιώνα. Το διαδίκτυο έπαιξε θεμελιώδη ρόλο, και πολλές φορές έχω πει ότι αυτό το κόμμα δε θα υπήρχε αν δεν υπήρχε το διαδίκτυο».

Ο Rivera είναι ο μόνος πρόεδρος του κόμματος, στα 10 χρόνια της ύπαρξής του. Παρ' ότι το 2007 επανεξελέγη με ισχνή πλειοψηφία, το 2011 πήρε μια καθαρή νίκη.

4.10 Το προφίλ των ψηφοφόρων

Οι Ciudadanos φαίνεται να ανταποκρίθηκαν στην απαίτηση για πολιτική ανανέωση και έγιναν ελκυστικοί για τους νέους και τους μεσήλικες της μεσαίας τάξης και τους υψηλής μόρφωσης ψηφοφόρους.

Όσο μεγαλώνει η ηλικία των ψηφοφόρων τόσο μικραίνει η ανταπόκριση των ψηφοφόρων τους. Στους νέους σε ηλικία (18-43) προσεγγίζουν σε ποσοστό το 16,3%, στους μεσήλικες (35-54) το 15,9% ενώ στους μεγαλύτερους σε ηλικία (άνω των 54 ετών) μόλις το 7,8%.

Όσον αφορά τις σπουδές, ψηφίζουν Ciudadanos' σε ποσοστό μικρότερο του 10%, όσοι έχουν βασικές ή καθόλου σπουδές, σε ποσοστό 13,3% όσοι έχουν επαγγελματική κατάρτιση, 17,5% όσοι έχουν ολοκληρώσει τον δεύτερο κύκλο σπουδών, και 18,6% όσοι έχουν πανεπιστημιακές σπουδές.

Οι Ciudadanos αντλούν ψηφοφόρους που είναι δυσαρεστημένοι με το γενικότερο πολιτικό πλαίσιο παρά αυτούς που βίωσαν τα αποτελέσματα μιας ασταθούς οικονομίας. Γι' αυτό η άνοδός τους συνδέεται με τη χειροτέρευση των πολιτικών συνθηκών (διαφθορά και δυσπιστία στην πολιτική τάξη) (Teruel & Barrio, 2016).

4.11 Βασικές θέσεις

Οι Ciudadanos' τάχθηκαν υπέρ της μείωσης του φορολογικού συντελεστή για επιχειρήσεις στο 25%, όπως στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες, υπέρ της μείωσης και ομογενοποίησης των συντελεστών του ΦΠΑ στο 16-19% και υπέρ του περιορισμού του ανώτατου φορολογικού συντελεστή εισοδήματος φυσικών προσώπων στο 40%. Προανήγγειλαν την αύξηση του ποσοστού του ΑΕΠ για δαπάνες Έρευνας και Ανάπτυξης στο 4%.

Εξέφρασαν την άποψη για κατάργηση ή ενοποίηση των Δήμων με πληθυσμό κατώτερο των 5.000 κατοίκων. Τάχθηκαν υπέρ της διαφανούς χρηματοδότησης των κομμάτων και του αγώνα κατά της διαφθοράς και υπέρ του αγώνα ενάντια στην τρομοκρατία. Πολύ υψηλά στην ατζέντα τους ήταν από την πρώτη στιγμή η πάταξη της διαφθοράς, θέση την οποία ακόμα επαναφέρουν με κάθε ευκαιρία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

LA REPUBLIQUE en MARCHE!

5.1 Το ιστορικό

Η εκλογή του Εμανουέλ Μακρόν στο ανώτατο αξίωμα της Γαλλικής Δημοκρατίας αποτελεί μία από τις πιο ενδιαφέρουσες ανακατατάξεις του πολιτικού σκηνικού της χώρας, ίσως την πιο ενδιαφέρουσα από την ίδρυση της Ε΄ Γαλλικής Δημοκρατίας το 1958. Για πρώτη φορά από το 1981, ο πρόεδρος δεν προέρχεται από καμία από τις δύο παρατάξεις που παραδοσιακά εναλλάσσονταν στην εξουσία, την γκωλικής προέλευσης Κεντροδεξιά, με τους ποικίλους σχηματισμούς της που ουσιαστικά μετονομάζονταν, και τους Σοσιαλιστές. Σηματοδοτεί επίσης μια γενεακή ρήξη, μιας και πρόκειται για τον νεότερο πρόεδρο, ηλικίας μόλις 39 ετών. Η εκλογή του Εμμανουέλ Μακρόν μπορεί εκ πρώτης όψεως να εγγραφεί σε μια γενικότερη τάση μετατόπισης του κεντροαριστερού ακροατηρίου προς περισσότερο κεντρώες θέσεις και σχηματισμούς στην Ευρώπη, αλλά και υπέρβασης, τουλάχιστον στη ρητορική που χρησιμοποιεί ο ίδιος, των παραδοσιακών τομών και διαχωριστικών γραμμών της γαλλικής πολιτικής σκηνής (Brustier 2017) . Παρουσιάζει όμως χαρακτηριστικά που προσιδιάζουν στις ιδιοτυπίες του γαλλικού πολιτικού συστήματος (δύο Βουλές, εθνοσυνέλευση και Γερουσία, ισχυρός πρόεδρος εκλεγμένος από τον λαό που διορίζει τον πρωθυπουργό και την κυβέρνηση που πρέπει να έχει την εμπιστοσύνη της εθνοσυνέλευσης) αλλά και στις δεδομένες πολιτικο-κοινωνικές συνθήκες της χώρας κατά τη στιγμή της εκλογής του.

5.2 Το προφίλ του Εμμανουέλ Μακρόν

Ο Εμμανουέλ Μακρόν γεννήθηκε στην Αμιέν το 1977, σε μια μεσοαστική οικογένεια. Σπούδασε Φιλοσοφία στο Πανεπιστήμιο ParisX-Nanterre και έπειτα εισήλθε στην ENA, την περιζήτητη σχολή δημόσιας διοίκησης, από όπου αποφοίτησε ανάμεσα στους πρώτους και τοποθετήθηκε στη Γενική Διεύθυνση Επιθεώρησης Φορολογίας το 2004. Το 2008 ο Μακρόν εγκατέλειψε το δημόσιο και μεταπήδησε στον ιδιωτικό τομέα, αναλαμβάνοντας υψηλή θέση στην τράπεζα Rothschild.

5.3 Η πολιτική του σταδιοδρομία

Η σύντομη πολιτική σταδιοδρομία του Γάλλου προέδρου αρχίζει ουσιαστικά με την εκλογή του Φρανσουά Ολάντ στην προεδρία τον Μάιο του 2012. Ο σοσιαλιστής πρόεδρος τον διορίζει αναπληρωτή γραμματέα της Προεδρίας, μία από τις ισχυρότερες θέσεις στο άμεσο περιβάλλον του. Με τον ανασχηματισμό του Αυγούστου του 2014, ο Μακρόν θα αναλάβει το πόστο του Υπουργού Οικονομίας στην κυβέρνηση του Μανουέλ Βαλς, κάτι που δεν θα γίνει δεκτό χωρίς κριτική από το κομματικό κατεστημένο. Ο Μακρόν θα προωθήσει μεταρρυθμίσεις στην οικονομία και το εργασιακό καθεστώς, κυρίως σε ό, τι αφορά την εργασία την Κυριακή και τη ρύθμιση ορισμένων προστατευμένων επαγγελμάτων, οι οποίες στοχεύουν στην ενίσχυση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Οι μεταρρυθμίσεις συγκεφαλαιώνονται στον νόμο που έμεινε γνωστός ως νόμος Μακρόν που ψηφίστηκε τον Αύγουστο του 2015.

Έναν χρόνο μετά, ο Μακρόν παραιτείται από τη θέση του για να αφιερωθεί στο νέο του κόμμα, το οποίο ονομάζει Εμπρός! (En Marche!- με το αρκτικόλεξό του- EM- να συμπίπτει με τα αρχικά του ιδίου) και το οποίο έχει ήδη ιδρυθεί από τον προηγούμενο Απρίλιο (ιδρύθηκε στις 6 Απριλίου 2016 στην Αμιάν). Ο Μακρόν ανοιχτά πλέον διεκδικεί την προεδρία, αρνούμενος να συμμετάσχει στις προκριματικές εκλογές οι οποίες θα αναδείξουν τον υποψήφιο των Σοσιαλιστών (ο Μακρόν ήταν μέλος του Σοσιαλιστικού Κόμματος από το 2006 ως το 2009) . Ο αρνητικός απολογισμός της θητείας Ολάντ, ο οποίος, εν μέσω μιας δημοσκοπικής κατάρρευσης ανακοινώνει ότι δεν θα θέσει εκ νέου υποψηφιότητα για το προεδρικό αξίωμα, δίνει περισσότερη ώθηση στην υποψηφιότητά του. Για την τελευταία δεν λείπουν οι αιτιάσεις

ότι αποτελεί μια «επικοινωνιακή φούσκα» και ότι ευνοείται από μια σκανδαλώδη προβολή από παραδοσιακά και πιο σύγχρονα ΜΜΕ³.

Η υποψηφιότητα Μακρόν ευνοήθηκε και από τις συγκυρίες. Εκτός από την εκλογική λεηλασία του Σοσιαλιστικού Κόμματος, το οποίο επέλεξε ως υποψήφιο τον Μπενουά Αμόν, προερχόμενο από την αριστερή του πτέρυγα, και μέρους του κεντροδεξιού ακροατηρίου, το σκάνδαλο που έπληξε τον υποψήφιο της Κεντροδεξιάς Φρανσουά Φιγιόν (κατηγορήθηκε για πλασματική απασχόληση της συζύγου του ως συνεργάτιδας στο βουλευτικό του γραφείο) συνέβαλε στην άνοδο των ποσοστών του στις δημοσκοπήσεις και την είσοδό του στον δεύτερο γύρο. Ο Μακρόν μετέτρεψε την εξυγίανση του δημόσιου βίου σε βασικό πυλώνα του προγράμματός του και αιχμή της ρητορικής του, κάτι που δυνητικά προσέλκυσε ψηφοφόρους και ανέκοψε τη φυγή τους προς την Ακροδεξιά.

Αναμφίβολα, η υποψηφιότητα του Μακρόν επωφελήθηκε από την κόπωση του εκλογικού σώματος από την προεδρία Ολάντ, αλλά και από την υπόσχεση ανανέωσης που ενσάρκωνε περισσότερο ο ίδιος ως προσωπικότητα και λιγότερο το πρόγραμμά του, το οποίο δεν περιλάμβανε ριζοσπαστικές προτάσεις, αλλά έδινε έμφαση σε μεταρρυθμίσεις οι οποίες θα ξαναέφερναν τη Γαλλία σε θέση ισχύος στην Ευρώπη και στον κόσμο.

Μετά την εκλογή του ο Εμμανουέλ Μακρόν διόρισε πρωθυπουργό τον Εντουάρ Φιλίπ (Édouard Philippe), δήμαρχο της Χάβρης και βουλευτή του κεντροδεξιού κόμματος, ο οποίος όμως προέρχεται από κεντροαριστερό πολιτικό περιβάλλον και υπήρξε οπαδός του σοσιαλιστή πρωθυπουργού Μισέλ Ροκάρ. Η επιλογή του Μακρόν σηματοδότησε την επιθυμία του τόσο για συνέχεια με το παρελθόν, μιας και διόρισε πρωθυπουργό έναν πετυχημένο δήμαρχο, αλλά και για ρήξη με τις δεδομένες πολιτικές διαιρέσεις. Η σύνθεση της κυβέρνησης φέρεται να κάνει πράξη ένα από τα βασικά προεκλογικά συνθήματα του Μακρόν: τη στήριξη από την κοινωνία των πολιτών, εκτός κομματικών μηχανισμών, μιας και οι μισοί υπουργοί δεν προέρχονται από κόμματα (στην πραγματικότητα, μόνο 5 από τα 22 μέλη της δεν είχαν

³http://www.huffingtonpost.fr/2016/03/12/emmanuel-macron-bulle-mediatique-fantasme-gauche-recomposition_n_9439094.html

οποιαδήποτε προηγούμενη ανάμιξη με την πολιτική⁴). Η μικρή της σύνθεση (22 πρόσωπα, 11 άνδρες και 11 γυναίκες)⁵ υπακούει σε μια άλλη προεκλογική δέσμευση του Μακρόν για μικρό υπουργικό σχήμα,

Ο Μακρόν διατήρησε τον Φιλίπ στο πρωθυπουργικό αξίωμα και μετά τις βουλευτικές εκλογές της 11 και 18 Ιουνίου 2017. Από τις 577 έδρες της γαλλικής Βουλής το νέο κόμμα του Μακρόν, μετονομασμένο πλέον σε *La République en marche!* (Η Δημοκρατία εμπρός!) κατέλαβε, μαζί με τους εκλογικούς του συμμάχους, τις 350, εξασφαλίζοντας μια άνετη πλειοψηφία στον νέο πρόεδρο.

5.4 Το προφίλ των ψηφοφόρων Μακρόν

Οι εκλογικές επιδόσεις του Εμμανουέλ Μακρόν είναι σαφώς πάνω από το ποσοστό του στον πρώτο γύρο στα μεγάλα αστικά κέντρα. Πιο συγκεκριμένα, στις πόλεις με πληθυσμό άνω των 100.000 κατοίκων το ποσοστό του είναι κατά 6% μεγαλύτερο από το εθνικό του ποσοστό. Επίσης, στα πιο πλούσια- βάσει εισοδηματικών κριτηρίων, προάστια των μεγάλων πόλεων, το ποσοστό του Γάλλου προέδρου είναι κατά μέσο όρο 29% έναντι 24% που απέσπασε στον πρώτο γύρο της προεδρικής εκλογής.⁶ Χαρακτηριστικό είναι επίσης ότι από τους 550.000 Γάλλους κατοίκους εξωτερικού που προσήλθαν στις ανά τον κόσμο κάλπες, το 40% ψήφισε στον πρώτο γύρο τον εκλεγέντα πρόεδρο (στη Γερμανία, όπου ψήφισαν 42.588 εκλογείς, ο Μακρόν απέσπασε το 56% των ψήφων)⁷.

Έρευνες που διεξήχθησαν στη Γαλλία μεταξύ των δύο γύρων της προεδρικής εκλογής επιτρέπουν την αρκετά πιστή σκιαγράφηση της φυσιογνωμίας των πολιτών που επέλεξαν τον Εμμανουέλ Μακρόν, κυρίως του εισοδήματός τους, της ηλικίας τους, της κοινωνικής τους

⁴http://abonnes.lemonde.fr/les-decodeurs/article/2017/05/19/les-ministres-de-la-societe-civile-sont-ils-vraiment-etrangers-a-la-politique_5130636_4355770.html

⁵http://abonnes.lemonde.fr/les-decodeurs/article/2017/05/17/age-parite-parcours-le-profil-des-ministres-du-premier-gouvernement-du-quinquennat-de-macron_5129279_4355770.html

⁶ http://www.lemonde.fr/les-decodeurs/article/2017/04/25/presidentielle-macron-favori-des-centres-aises-le-pen-des-campagnes-melenchon-des-banlieues_5117257_4355770.html

προέλευσης και του επιπέδου μόρφωσής τους. Ο Μακρόν συγκεντρώνει χαμηλότερα από την επίδοσή του ποσοστά στις μικρότερες ηλικιακές κατηγορίες: 21,6% στις ηλικίες 18- 34 ετών και 21% στις ηλικίες 35- 49 ετών. Αντίθετα είναι πολύ κοντά στην επίδοσή του του πρώτου γύρου στις ηλικίες 50- 64 ετών (23,3%) και πάνω από αυτή στην ηλικιακή κατηγορία 65 ετών και άνω (26,9%).

Οι ψηφοφόροι του Μακρόν προέρχονται από τις ανώτερες, σύμφωνα με την τυπολογία των γαλλικών ερευνών, κοινωνικές τάξεις. Η επίδοση του Μακρόν σε αυτές τις κατηγορίες είναι της τάξης του 28%, τέσσερις μονάδες πάνω από το αποτέλεσμα του στον πρώτο γύρο. Στις επιμέρους κατηγορίες, Μακρόν ψήφισε το 33,3% των υπαλλήλων, ιδιωτικών και δημόσιων, ανώτερης μόρφωσης και το 25,1% των αυτοαπασχολούμενων και των ιδιοκτητών επιχειρήσεων. Αντίθετα, τον Μακρόν επιλέγει μόνο το 16,8% των ιδιωτικών υπαλλήλων και το 13,4% των εργατών, ενώ το ποσοστό της Μαρίν Λεπέν, της αντιπάλου του στον δεύτερο γύρο, σε αυτές τις κοινωνικές κατηγορίες είναι 30,1% και 39,7% αντίστοιχα. Αξιοσημείωτο είναι επίσης ότι τον Μακρόν ψηφίζει και το 30,4% των φοιτητών, οι οποίοι δεν περιλαμβάνονται στις ανωτέρω κατηγορίες, που αφορούν αποκλειστικά τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό.

5.5 Το βασικό σχέδιο Μακρόν για την Ευρώπη

Ο Μακρόν δήλωσε ότι είναι απαραίτητο να επανεκκινήσει η Ευρώπη για να αντιμετωπίσει τις «μεγάλες προκλήσεις» του κόσμου. Η Ευρώπη που ξέρουμε είναι πολύ αδύναμη, πολύ αργή, πολύ αναποτελεσματική, αλλά μόνο η Ευρώπη μπορεί να μας δώσει την ικανότητα να δράσουμε στον κόσμο αντιμέτωποι με τις μεγάλες σύγχρονες προκλήσεις». Αναλυτικά πρότεινε:

Ασφάλεια και άμυνα

Δημιουργία

- Μιας κοινής ευρωπαϊκής «δύναμης επέμβασης» μέχρι το 2020

- Κοινού αμυντικού προϋπολογισμού και «κοινού αμυντικού δόγματος»
- Μιας ευρωπαϊκής ακαδημίας πληροφοριών για να «εξασφαλίσουμε τη σύγκλιση των δυνατοτήτων συλλογής πληροφοριών»
- Μιας ευρωπαϊκής εισαγγελίας κατά της τρομοκρατίας

Ο Μακρόν κάλεσε επίσης να δημιουργηθεί μια «ευρωπαϊκή δύναμη πολιτικής προστασίας η οποία θα συνδέσει τα μέσα αρωγής και επέμβασης για να δρα σε περιπτώσεις καταστροφών όλο και λιγότερο φυσικών όπως οι σεισμοί και οι πλημμύρες».

Μεταναστευτικό

«Η μεταναστευτική κρίση αποτελεί μια μόνιμη πρόκληση. Στερούμαστε τόσο αποτελεσματικότητα όσο και ανθρωπιά», είπε ο Μακρόν. Σύστησε τη δημιουργία μιας ευρωπαϊκής υπηρεσίας ασύλου και μιας ευρωπαϊκής συνοριοφυλακής, για να «φυλάσσουμε αποτελεσματικά τα σύνορά μας, να υποδεχόμαστε με αξιοπρέπεια τους πρόσφυγες και (...) να επαναπροωθούμε γρήγορα όσους δεν έχουν δικαίωμα ασύλου». Στόχος η επιτάχυνση και εναρμόνιση των διαδικασιών, η δημιουργία συνδεδεμένων μητρώων και ασφαλών βιομετρικών εγγράφων ταυτοποίησης. Τέλος, πρότεινε τη σύσταση ενός ευρωπαϊκού προγράμματος εκπαίδευσης και ενσωμάτωσης για τους πρόσφυγες.

Οικονομία και κοινωνία

Πρότεινε τη δημιουργία, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, «ενός φόρου χρηματοπιστωτικών συναλλαγών, του οποίου τα έσοδα θα πηγαίνουν απευθείας στην ενίσχυση της ανάπτυξης». Ο φόρος αυτός, είπε, υπάρχει στη Βρετανία και τη Γαλλία και πρέπει να γενικευθεί σε όλη την Ευρώπη.

Ο Μακρόν πρότεινε τη θεσμοθέτηση, μέχρι το 2020, μιας κοινής «δέσμης φόρων» για τις επιχειρήσεις. «Όσες επιχειρήσεις είναι φερέγγυες, θα έχουν πρόσβαση στα διαρθρωτικά ταμεία», πρόσθεσε. Είναι επίσης απαραίτητος, είπε, ένας ελάχιστος μισθός, προσαρμοσμένος στην οικονομική πραγματικότητα κάθε χώρας και η εναρμόνιση των εισφορών.

Για να παραμείνει η Ευρώπη ανταγωνιστική στον κόσμο, ο Μακρόν τόνισε την ανάγκη ενίσχυσης της ευρωζώνης και την ανάγκη δημιουργίας «ενός ισχυρότερου προϋπολογισμού εντός της Ευρωζώνης» που θα επιτρέψει τη χρηματοδότηση κοινών επενδύσεων χάρη στους φόρους που θα προβλέπει ο κοινός προϋπολογισμός. Πρότεινε ακόμα τον ορισμό ενός Υπουργού Οικονομικών της Ευρωζώνης και την εφαρμογή δημοκρατικού ελέγχου.

Για την ενεργειακή μετάβαση, ο Μακρόν πρότεινε τον καθορισμό ενός «δίκαιου φόρου» για τον άνθρακα, ώστε να τιμωρούνται οι βιομηχανίες που μολύνουν. Ο φόρος θα πρέπει να είναι «επαρκώς υψηλός», τουλάχιστον 25 με 30 ευρώ ανά τόνο, ώστε να ενθαρρυνθεί η οικολογική μετάβαση.

Πρότεινε επίσης να θεσπιστεί στα ευρωπαϊκά σύνορα ένας φόρος επί του άνθρακα που θα επιβάλλεται σε βιομηχανίες που μολύνουν, ώστε να «εξασφαλιστεί η ισότητα ανάμεσα στους ευρωπαίους παραγωγούς ενέργειας και τους ανταγωνιστές τους».

Ψηφιακό περιβάλλον και καινοτομία

«Να δημιουργήσουμε στα επόμενα δύο χρόνια ένα ευρωπαϊκό γραφείο καινοτομίας, για να καινοτομούμε και να μην ακολουθούμε τους άλλους», είπε, το οποίο θα χρηματοδοτεί τα κοινά σχέδια έρευνας σε τομείς αιχμής, όπως η τεχνητή νοημοσύνη. Ανέφερε ως πρότυπο την αμερικανική στρατιωτική υπηρεσία έρευνας DARPA, που υπαγόταν στο αμερικανικό Υπουργείο Άμυνας και στη δεκαετία του 1970 δημιούργησε το ίντερνετ.

Ο Γάλλος πρόεδρος θέλει «ευρωπαίους πρωταθλητές» στην ψηφιακή μετάβαση. *«Η ενιαία ψηφιακή αγορά είναι μια ευκαιρία να προστατεύσουμε τα δεδομένα των επιχειρήσεών μας»*, είπε.

Θεσμοί και δημοκρατία

«Πρέπει να ανασυστήσουμε το ευρωπαϊκό σχέδιο μέσω και μαζί με τον λαό», είπε ο Μακρόν, καλώντας να διεξαχθεί «έναν ευρύ διάλογο για την Ευρώπη στις χώρες που είναι πρόθυμες. Ένας διάλογος ανοιχτός, ελεύθερος, διαφανής και ευρωπαϊκός για να δώσουμε νέο περιεχόμενο στην έννοια της Ευρώπης πριν από τις ευρωεκλογές του 2019». Έτσι πρότεινε

την ενίσχυση του Ευρωκοινοβουλίου με κοινές ευρωπαϊκές εκλογικές λίστες, από το 2019, την εκλογή των μισών ευρωβουλευτών από αυτές τις λίστες στις ευρωεκλογές του 2024, τη «Δεκαπενταμελή Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Κομισιόν)»

Νεολαία

Δήλωσε ότι θέλει «κάθε φοιτητής να μιλά, μέχρι το 2024, δύο ευρωπαϊκές γλώσσες» και «κάθε νέος Ευρωπαίος να έχει περάσει τουλάχιστον έξι μήνες σε μια άλλη ευρωπαϊκή χώρα».

5.6 Οι βασικές θέσεις του En Marche! στην πρώτη προεκλογική καμπάνια

Η μείωση του φόρου των επιχειρήσεων από 33% σε 25%, η μετατροπή του συστήματος έκπτωσης φόρων CICE για τις επιχειρήσεις σε μόνιμες φορολογικές εκπτώσεις για την απασχόληση χαμηλόμισθων εργαζομένων, η εβδομάδα εργασίας των 35 ωρών θα παραμείνει, αλλά οι διαπραγματεύσεις για τον πραγματικό χρόνο εργασίας θα διεξάγονται σε επίπεδο επιχείρησης, οι χαμηλόμισθοι εργαζόμενοι θα εξαιρεθούν από ορισμένες εισφορές κοινωνικής πρόνοιας, ένα μέτρο που θα έχει όφελος για τους υπαλλήλους περίπου έναν επιπλέον μηνιαίο μισθό.

Όσον αφορά τις δημόσιες επενδύσεις το σχέδιο Μακρόν προέβλεπε 50 δις ευρώ δημόσιων επενδύσεων σε διάρκεια πέντε χρόνων από τα οποία τα 15 δις θα προορίζονταν για την εκπαίδευση ή την αλλαγή δεξιοτήτων προκειμένου οι άνεργοι να βρουν δουλειά, δεκαπέντε δις σε ενεργειακούς/περιβαλλοντικούς στόχους: εγκατάλειψη μέσα σε πέντε χρόνια της παραγωγής ενέργειας με βάση τον άνθρακα, γρήγορη μετάβαση προς εναλλακτικές, ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, αύξηση του φόρου άνθρακα (ο Μακρόν έδωσε ιδιαίτερη σημασία στην περιβαλλοντική πολιτική). Ακόμα 5 δις θα προορίζονταν στον αγροτικό τομέα για προγράμματα φιλικά προς το περιβάλλον, σε τοπικούς συνεταιρισμούς παραγωγής προϊόντων και σε βοήθεια στη διάρκεια κρίσεων τιμών. Πέντε δις για μεταφορικές και τοπικές υποδομές, με επικέντρωση στην ανακαίνιση των

παλαιών σιδηροδρομικών γραμμών μάλλον παρά στην κατασκευή νέων, 5 δις ευρώ στον τομέα της υγείας, περιλαμβανομένων υψηλότερων αποζημιώσεων για παροχή γυαλιών οράσεως, τεχνητών οδοντοστοιχιών και ακουστικών βοηθημάτων - ακόμη απομάκρυνση από δαπανηρά πακέτα φαρμακευτικής δαπάνης που περιλαμβάνουν τη χορήγηση περισσότερων φαρμάκων από όσα χρειάζονται οι ασθενείς και 5 δις για τον εκσυγχρονισμό και την ψηφιοποίηση της δημόσιας διοίκησης.

Περικοπή Δημοσίων Δαπανών

Οι περικοπές δημοσίων δαπανών ήταν ψηλά στη μεταρρυθμιστική ατζέντα του Εμμανουέλ Μακρόν με στόχο την περικοπή 60 δις. Τα 10 από αυτά θα ήταν από επιδόματα ανεργίας που θα μειώνονταν από τη μείωση του ποσοστού ανεργίας στο 7%. Τα 15 δις από την υγεία λόγω μεγαλύτερης αποτελεσματικότητας, άλλα 25 δις από τον εκσυγχρονισμό των δημοσίων υπηρεσιών, από τον οποίο ένα μικρό μέρος θα προέλθει από τη μείωση του κόστους μισθοδοσίας λόγω μειώσεων κατά 120.000 άτομα του αριθμού των υπαλλήλων.

Τα υπόλοιπα δέκα δις θα προέρχονταν από περικοπές των δαπανών των τοπικών αρχών, περιλαμβανομένης και μιας μείωσης κατά 70.000 άτομα του αριθμού των υπαλλήλων τους.

Στις προεκλογικές εξαγγελίες Μακρόν περιλαμβανόταν η κατασκευή άλλων 15.000 φυλακών, η πρόσληψη 10.000 αστυνομικών, η αύξηση των αμυντικών δαπανών στο 2% του ΑΕΠ από λίγο κάτω από το 1,8% το 2016.

Ασφάλεια Νόμος και Τάξη

Κατασκευή άλλων 15.000 φυλακών, πρόσληψη 10.000 αστυνομικών, αύξηση των αμυντικών δαπανών στο 2% του ΑΕΠ από λίγο κάτω από το 1,8% το 2016. Επιβολή προστίμων επί τόπου για χρήση ναρκωτικών και έκδοση διαταγών για την εκδίωξη των αρχηγών συμμοριών από ορισμένες γειτονιές.

Εκπαίδευση/ Πολιτισμός

Μείωση στο μισό του αριθμού των παιδιών στις σχολικές τάξεις του Δημοτικού στα 12 παιδιά ανά τάξη σε 12.000 περιοχές με χαμηλό εισόδημα με ένα μόνους στους δασκάλους 3.000 ευρώ τον χρόνο για να εργαστούν στις περιοχές αυτές.

Όλοι οι 18χρονοι θα λάβουν ένα "πολιτιστικό πάσο" αξίας 500 ευρώ για αγορά εισιτηρίων κινηματογράφου, θεάτρου και συναυλιών.

Η χρήση κινητών τηλεφώνων θα απαγορευθεί στο χώρο των σχολείων για τα παιδιά έως την ηλικία περίπου των 15 ετών.

Μετανάστευση/ Ενσωμάτωση

Αυστηρή εφαρμογή της πολιτικής της κοσμικότητας στη δημόσια ζωή. Καμία απαγόρευση της μουσουλμανικής μαντίλας στους φοιτητές πανεπιστημίου όπως προβλέπεται από ορισμένους υποψηφίους.

Τα αιτήματα ασύλου θα διεκπεραιώνονται μέσα σε έξι μήνες.

Κρατική επιδότηση 15.000 ευρώ για τρία χρόνια για τις εταιρίες που προσλαμβάνουν εργαζόμενους από 200 γειτονιές με χαμηλό εισόδημα.⁸

Διακυβέρνηση

Μείωση του αριθμού των βουλευτών κατά το ένα τρίτο, τόσο στη Γερουσία όσο και στην Εθνοσυνέλευση.⁹

Μείωση κατά τουλάχιστον 25% του αριθμού των θεσμών των επαρχιακών τοπικών αρχών.

Απαγόρευση προσλήψεων οικογενειακών μελών ως βοηθών βουλευτών.

Η θητεία των εκλεγμένων αξιωματούχων δεν μπορεί να υπερβαίνει τις τρεις συνεχείς θητείες για την ίδια θέση.

⁸<http://www.capital.gr/gallia-ekloges/3206609/ta-basika-simeia-sto-proeklogiko-programma-tou-emanouel-makron>

⁹<http://www.elmundo.es/internacional/2017/07/03/595a512ae5fdea56598b45ad.html>

Απαγόρευση δραστηριοτήτων παροχής συμβουλών για όσους έχουν εκλεγεί.

Συμπεράσματα

Με βάση τα δεδομένα που αναλύθηκαν προκύπτει ότι η οικονομική κρίση είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την κοινωνική κρίση και την πολιτική κρίση. Παρακολουθώντας την παραπάνω ανάλυση γίνεται αντιληπτό ότι η πρόσφατη μεγάλη οικονομική ύφεση, προκάλεσε και σε αυτήν την περίπτωση πολιτική κρίση, «ταρακουνώντας» τα κομματικά συστήματα των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και όχι μόνο. Δεν ήταν όμως μόνο η οικονομική κρίση που επηρέασε το κομματικό σύστημα της εκάστοτε χώρας. Η μακροχρόνια άσκηση εξουσίας από δύο συνήθως κυρίαρχα κόμματα, απέδειξε την αναπόφευκτη δημιουργία και ανάδειξη σκανδάλων, γεγονός που με τη σειρά του, έστρεψε τους ψηφοφόρους είτε αρχικά στην αποχή, είτε αργότερα σε αναδυόμενα κόμματα που δεν είχαν υποστεί τέτοιου είδους φθορά. Το φαινόμενο αυτό καλείται ως κατακερματισμός (fragmentation) του κομματικού συστήματος και στις περιπτώσεις που εξετάσαμε το σύστημα που διασπάστηκε ήταν ο δικομματισμός.

Τα δεδομένα οδήγησαν στο συμπέρασμα ότι οι μεγάλοι χαμένοι, ήταν κυρίως, τα σοσιαλιστικά κόμματα που βρέθηκαν σε κυβερνητικό τιμόνι σε περίοδο μεγάλης οικονομικής ύφεσης και αναγκάστηκαν να λάβουν μέτρα σκληρής λιτότητας. Τιμωρήθηκαν περισσότερο από ότι τα λαϊκά δεξιά κόμματα που επίσης έλαβαν αντίστοιχα μέτρα γιατί η παραπάνω στάση τους εκλήφθηκε από τους ψηφοφόρους κίνηση ενάντια στην ιδεολογία τους.

Εκτός όμως από τα κόμματα και οι ίδιοι οι θεσμοί της ΕΕ άφησαν περιθώριο ώστε να δεχτούν σκληρή κριτική- κάποιες φορές και αμφισβήτηση. Οι πολίτες δεν πείστηκαν ότι η Ένωση μέσω των θεσμών της ακολούθησε την καταλληλότερη μέθοδο αντιμετώπισης της κρίσης, αντίθετα αντιλήφθηκαν τις ενέργειές της αρκετές φορές ως και τιμωρητικές, δεδομένων των πολύ αυστηρών μέτρων δημοσιονομικής προσαρμογής *a posteriori*. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα την ευρωσκεπτικιστική ψήφο που έδωσε χώρο να αποκτήσουν ακροδεξιά κόμματα μεγαλύτερη δύναμη.

Τα κόμματα που μελετήθηκαν, εκτός από την οικονομική ψήφο και τον κατακερματισμό του δικομματικού συστήματος στις χώρες τους, ευνοήθηκαν και από το μήνυμα που κόμιζαν. Τάχθηκαν εξ αρχής υπέρ του νέου και ριζοσπαστικού, ενάντια σε καθετί παλαιοκομματικό, με σημαία τους τον αγώνα κατά της διαφθοράς και τον αγώνα για καλύτερη λειτουργία της Δικαιοσύνης, που οι πολίτες τα θεωρούν θεμελιώδη για την εύρυθμη λειτουργία του κράτους.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική

Καλύβας Σ. (2017), *Πού είμαστε και πού πάμε; Διατρέχοντας την κρίση (2009- 2016) και ατενίζοντας το μέλλον*, Εκδόσεις Μεταίχμιο, Αθήνα

Ξενόγλωσση

Vidal G. (2017), *Challenging business as usual? The rise of new parties in Spain in times of crisis*, *West European Politics*, 41, 261- 286

[Beaudonnet L.](#) & [Gomez R.](#) (2016), *Red Europe versus no Europe? The impact of attitudes towards the EU and the economic crisis on radical-left voting*, *West European Politics*, 40, 316-335

Freire a., Lisi M, Andreadis I. & Leite Viegas J. M. (2014), *Political Representation in Bailed-out Southern Europe: Greece and Portugal Compared*, *South European Society and Politics*, 19, 413-433

Cordero G. & Montero J. R. (2015), *Against Bipartyism, Towards Dealignment? The 2014 European Election in Spain*, *South European Society and Politics*, 20, 357-379

Lancaster T. (2017), *The Spanish general elections of 2015 and 2016: a new stage in democratic politics?*, *West European Politics*, 40, 919-937

Orriols L. & Cordero G. (2016), *The Breakdown of the Spanish Two-Party System: The Upsurge of Podemos and Ciudadanos in the 2015 General Election*, *South European Society and Politics*, 21, 469-492

Tsirbas Y. (2015), *The January 2015 Parliamentary Election in Greece: Government Change, Partial Punishment and Hesitant Stabilisation*, *South European Society and Politics*, 21, 407- 426

Treib O. (2014), *The voter says no, but nobody listens: causes and consequences of the Eurosceptic vote in the 2014 European elections*, *Journal of European Public Policy*, 21, 1541-1554

Bosco A. & Verney S. (2017), *From Electoral Epidemic to Government Epidemic: The Next Level of the Crisis in Southern Europe*, *South European Society and Politics*, 21, 383-406

Medina I. & Correa P. (2016), *The 2015 Spanish election: the times they are a' changing*, *Regional and Federal Studies*, 26, 407-417

Schmitt H. & Teperoglou E. (2015), *The 2014 European Parliament Elections in Southern Europe: Second- Order or Critical Elections?*, *South European Society and Politics*, 20, 287-309

Teperoglou E., Tsatsanis E. & Nicolacopoulos E. (2015), *Habituating to the New Normal in a Post-earthquake Party System: The 2014 European Election in Greece*, *South European Society and Politics*, 20, 333-355

Kuhn R. (2014), *THE FRENCH MUNICIPAL AND EUROPEAN ELECTIONS, 2014*, *Representation*, 50, 405-417

Rodon T. & Hierro M. J. (2016), *Podemos and Ciudadanos Shake up the Spanish Party System: The 2015 Local and Regional Elections*, *South European Society and Politics*, 21, 339-357

Karyotis G. & Wolfgang R. (2015), *"Blame and Punishment? The Electoral Politics of Extreme Austerity in Greece,"* *Political Studies*, 63 1–23

Taskin B. (2017), *SYRIZA's Electoral Victory in Greek Thrace: Impact of Muslim Minority Vote in the Changing Political System*, *Nationalism and Ethnic Politics*, 23, 155-181

Rori L. (2015), *The 2015 Greek parliamentary elections: from great expectations to no expectations*, *West European Politics*, 39, 1323-1343

Tsakatika M. (2016), *SYRIZA's Electoral Rise in Greece: Protest, Trust and the Art of Political Manipulation*, South European Society and Politics, 21, 519- 540

R. Suanzes, Pablo; Bernal Gallero, Marisa; Hernández Jiménez, Esteban; Losada, Antón; Rallo, Juan Ramón; Nacarino-Brabo, Aurora; Müller González, John Freddy; González, Andrés; Marí-Klose, Pau; Méndez, Lucía (2015) *#Ciudadanos. Deconstruyendo a Albert Rivera: Las respuestas a las diez grandes preguntas sobre Ciudadanos* (Spanish Edition) (Kindle Location 34). Grupo Planeta. Kindle Edition.

[Teruel](#) J. R. & [Barrio](#) A. (2015), *Going National: Ciudadanos from Catalonia to Spain*, South European Society and Politics, 21, 587-607

Simón P. (2016), *The Challenges of the New Spanish Multipartism: Government Formation Failure and the 2016 General Election*, South European Society and Politics, 21, 493-517

Διαδικτυακοί Τόποι/ Ιστοσελίδες

Παπαντωνίου Σ. (2017), *Στην Ελλάδα των μνημονίων ιδρύθηκαν πάνω 60 νέα κόμματα*, Διαθέσιμο στη διεύθυνση <http://www.kathimerini.gr/904118/article/epikairothta/politikh/sthn-ellada-twn-mnhmoniwn-idry8hkan-panw-apo-60-nea-kommata>

Θεοδωράκης Σ. (2014), *Ξεκινάμε!*, Διαθέσιμο στη διεύθυνση <http://topotami.gr/xekiname/>

Θεοδωράκης Σ. (2016) *Ομιλία στο Συνέδριο του Ποταμιού*, Διαθέσιμο στη διεύθυνση <http://topotami.gr/tis-exelixeis-sto-rizospastiko-stratopedo-kentroo-stratopedo-tha-tis-kathorisoume-emeis/>

<http://www.protothema.gr/ekloges-2014/arthro/376249/to-potami-autoi-einai-oi-42-upopsifioi-gia-tin-eurovouli/>

<http://topotami.gr/pii-ine-i-12-tou-psifodeltiou-epikratias-tou-potamiou/>

<http://www.naftemporiki.gr/story/900885/to-psifodeltio-epikrateias-anakoinose-to-potami>)

Ιωάννου Χ. (2016), *Ο άγνωστος Σταύρος Θεοδωράκης*, Διαθέσιμο στη διεύθυνση <http://www.efsyn.gr/arthro/o-agnostos-stayros-theodorakis>

<https://www.ciudadanos-cs.org/que-es-ciudadanos>

<http://resultados.elpais.com/elecciones/2015/generales/congreso/index.html>

<http://resultados.elpais.com/elecciones/2016/generales/congreso/index.html>

https://es.wikipedia.org/wiki/Albert_Rivera

<https://www.theguardian.com/world/2015/mar/13/ciudadanos-podemos-of-right-political-force-spain-albert-rivera>

<http://www.protothema.gr/world/article/457803/poios-einai-o-gumnos-dikigoros-pou-einai-o-dimofilestros-politikos-stin-ispania/>

<https://www.ciudadanos-cs.org/que-es-ciudadanos>

<http://politizen.info/quien-vota-a-ciudadanos/>

<https://www.ciudadanos-cs.org/nuestras-ideas>

<http://www.slate.fr/story/148293/emmanuel-macron-hauteurs-beantes-consensus>

http://www.huffingtonpost.fr/2016/03/12/emmanuel-macron-bulle-mediatique-fantasma-gauche-recomposition_n_9439094.html

http://abonnes.lemonde.fr/les-decodeurs/article/2017/05/19/les-ministres-de-la-societe-civile-sont-ils-vraiment-etrangers-a-la-politique_5130636_4355770.html

http://abonnes.lemonde.fr/les-decodeurs/article/2017/05/17/age-parite-parcours-le-profil-des-ministres-du-premier-gouvernement-du-quinquennat-de-macron_5129279_4355770.html

http://www.lemonde.fr/les-decodeurs/article/2017/04/25/presidentielle-macron-favori-des-centres-aises-le-pen-des-campagnes-melenchon-des-banlieues_5117257_4355770.html

<http://www.europarl.europa.eu/elections2014-results/el/country-results-fr-2014.html>

